

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

1962

Lægerne erindres om:

Blanketter til dødsattester, ugelister o.l. anmeldelser, graviditetskort, journaler til profylaktiske undersøgelser af børn, m.v. rekvireres hos firmaet Johan Ullstad & Sønner, Kompagnistræde 10, København K.

Tilfælde af tyfus og paratyfus	} anmeldes på gul blanket både til embedslægen og sundhedsstyrelsen.
- - botulismus	
- - meningitis cerebrospin. epid.	
- - poliomyelitis ant. acuta	
- - tetanus neonatorum	
- - difteria	
- - ornithosis (psittacosis)	
- - vaccinationskomplikationer fra nervesystemets side	
Tilfælde af paradosenterier og scarlatina hos personer boende i en skolebygning ell. beskæftiget i levnedsmiddelvirkingsomhed	} anmeldes på gul blanket til embedslægen.

Telefonisk anmeldes til embedslægen ophobede tilfælde af smitsomme sygdomme og levnedsmiddelforgiftninger, og ligeledes enkelttilfælde som ved optræden i institutioner, levnedsmiddelvirkingsomheder m.m. skønnes at frembyde særlig fare for smittespredning.

De på gul blanket særligt anmeldte sygdomme skal også opføres på ugelisten, der for hver uge skal indsendes senest mandag, og det vil være formålstjenligt i disse tilfælde (således altid ved difteri og scarlatina) at anføre patientens navn og bopæl i rubrikken »Anmærkning«. Endvidere erindres om, at der ved anmeldelse af *syfilis* skal anføres i den særlige rubrik på ugelisten: køn, fødselsdato, forbogstav i efternavn samt journalnummer.

Tilfælde af tuberkulose (lunge- og extrapulm. tub.) anmeldes på de dertil udarbejdede nye blanketter. Blanketterne adresseres til *Tuberkulosestationen*.

For anmeldelser forsynet med *Postbesørges ufrankeret* betales portoen af embedslægen ved modtagelsen, i modsat fald beregner postvæsenet strafporto. Flere forsendelser kan sendes i ét omslag.

For dødsattesternes vedkommende erindres om, at afdødes *ægteskabelige stilling* altid skal anføres, og at under *stilling* og *næringsvej* betegnelser som »invaliddepensionist«, »folkepensionist«, »rentier« o.l. bør suppleres med *oplysning om afdødes tidligere erhverv*.

Kommunalbestyrelserne erindres om:

at det påhviler embedslægerne at yde bistand i alle spørgsmål af sundhedsmæssig natur; herunder også bestemmelserne i de sociale love, for såvidt disse angår den offentlige sundhedspleje.

Sundhedskommissionerne erindres om:

pligten til at give embedslægen og politimesteren underretning om tid og sted for afholdelse af kommissionsmøde, i forbindelse med oplysning om dagsorden.

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

1962

VED AMTSLÆGE L. FOLKE

AFSNITTET OM TUBERKULOSESTATIONERNES VIRKSOMHED
VED OVERLÆGE G. BINDSLEV OG
AFDELINGSLÆGE M. HOLM

THISTED AMTS TIDENDES
BOGTRYKKERI

1963

Indholdsfortegnelse

	SIDE
I. <i>Topografi, demografi</i>	3
Medicinalpersoner	5
II. <i>Sygelighed og dødelighed</i>	5
Skematisk sygeliste for byerne	6
Skematisk sygeliste for landkommunerne	8
Oversigt over dødsårsagerne	10
Kønssygdomme	13
III. <i>Sygebehandling. – Sygehusene</i>	16
Hjemmesygepleje m.m.	17
IV. <i>Særlige foranstaltninger mod sygdomme</i>	19
V. <i>Forebyggende helbreds kontrol</i>	20
Omsorg for svangre og fødende	20
Sundhedsplejerskernes virksomhed	21
Omsorg for børn i skolealderen	22
Omsorg for unge, for gamle og kronisk syge	25
VI. <i>Offentlig hygiejne. – Sundhedskommissionerne</i>	27
Drikkevandsforsyning	29
Kontrol med næringsmidler	32
Bolighygiejne, idræt m.m.	35
Kloakering	37
VII. <i>Lovgivning vedrørende medicinalpersoner m.m.</i>	38
VIII. <i>Embedslægenes virksomhed</i>	39
<i>Tuberkulosestationernes virksomhed (ved overlæge G. Bindslev og afdelingslæge M. Holm)</i>	41

I. Topografi, demografi og medicinalpersoner

THISTED AMTSLÆGEKREDS er identisk med Thisted amt, som har et areal på 1773,58 km² og en kystlinie på 521 km.

Den er delt i to lægekredse:

Thisted lægekreds omfatter Thisted købstad og følgende 38 landkommuner: Bedsted-Grurup, Boddum-Ydby, Fjerritslev, Harring-Stagstrup, Hassing-Villerslev, Helligsø-Gettrup, Hillerslev-Kaastrup, Hjardemaal, Hjortdal, Hundborg-Jannerup, Hunstrup, Hurup, Hvidbjerg-Lyngs, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg, Jegindø, Kjettrup-Gøttrup, Nors-Tved, Nørhaa, Ræhr-Hansted-Vigsø, Sennels, Sjørring-Thorsted, Skinnerup, Skjoldborg-Kallerup, Skyum-Hørdum, Snedsted, Søndbjerg-Odby, Sønderhaa-Hørsted, Thisted landsogn, Thorup-Klim, Tilsted, Tømmerby-Lild, Vang-Tvorup, V.-Ø. Vandet, Vestervig-Agger, Visby-Heltborg, Vust, Øsløs-Vesløs-Arup, Østerild.

Morsø lægekreds omfatter øen Mors (areal 363,2 km²) med Nykøbing M. købstad og følgende 14 landkommuner: Alsted-Bjergby, Dragstrup-Skallerup, Flade-Sdr. Draaby, Frøslev-Møllerup, Galtrup-Ø. Jølby, Karby-Hvidbjerg-Redsted, Ljørslev-Ørding, Lødderup-Elsø, Sejerslev-Ejerslev-Jordsby, Solbjerg-Sundby, Tæbring-Outrup-Rakkeby, Tødsø-Erslev, Vejerslev-Blidstrup, Ø.-V. Assels.

Befolkningsstatistik

I tilslutning til de skematiske oplysninger i tabel 1 a og 1 b om folketallet og antallet af fødte og døde kan bemærkes, at *befolkningstætheden* for amtet som helhed (det gennemsnitlige antal beboere pr. km²) er 48. Tættest befolket er Mors med 75 beboere pr. km², medens befolkningstætheden i den øvrige del af amtet er meget vekslende og i gennemsnit kun 41 pr. km².

Folketallet var i femårsperioden imellem folketællingerne i 1950 og 1955 svagt stigende, gennemsnitlig med 110 personer årligt. Imellem folketællingerne i 1955 og 1960 er det faldet med 1748 personer eller 350 personer årligt, og et tilsvarende fald er fortsat i 1961 og 1962.

Det er landkommunerne såvel på Mors som i Thy, der viser nedgang i folketallet, men også Thisted købstad har mistet et par hundrede indbyggere, medens

Nykøbing M. har holdt sit folketal. Amtets fødselsoverskud har i femårsperioden 1955–60 andraget ca. 550 årligt. Lægges hertil den nævnte, årlige nedgang i folketallet på 350 personer, kan det anslås, at der årligt sker en bortflytning fra Thisted amt af ca. 900 af dets beboere = ca. 1 %.

Idet henvises til tabel 1 a og 1 b vedrørende befolkningsstatistikken, hvori antallet af døde er korrigeret efter hjemsted, således at det angiver dødsfald af personer, som var hjemmehørende i Thisted amt, kan følgende bemærkes.

Antallet af levendefødte lå lidt højere end i fjor, medens det iøvrigt har været nedadgående i de senere år.

Antallet af dødfødte lå i år en del højere end sædvanligt.

Antallet af døde var ligeledes lidt højere end i fjor.

Fødselsoverskuddet, som i 1961 var mindre end i mange år, viste i år en lille stigning.

Tabel 1 a.

Befolkningsstatistik*Absolutte tal.*

	Folketal			Levendefødte		Dødfødte		Døde		Heraf døde u. 1 år	
	efter tælling 26/9-60	beregnet pr. 1/7 1962	1961	1962	1961	1962	1961	1962	1961	1962	1961
Thisted lægekreds											
1. Thisted by	8768	8700	8734	216	194	3	2	94	110	3	4
2. Landkommuner . . .	49336	49100	49289	755	780	14	10	491	453	24	22
Morsø lægekreds											
1. Nykøbing M. by ..	9326	9300	9358	211	203	4	0	120	115	3	2
2. Landkommuner . . .	17525	17200	17408	216	229	18	5	150	128	4	7
Samtlige byer	18094	18000	18092	427	297	7	2	214	215	6	6
Samtlige landkomm. .	66861	66300	66697	971	1009	22	15	641	581	28	29
Amtslægekredsen ialt.	84955	84300	84789	1398	1306	29	17	855	796	34	35

Tabel 1 b.

Befolkningsstatistik*Forholdstal.*

	Levendefødte		Dødfødte		Døde		Heraf døde		Fødselsoverskud	
	pr. 1000 indbyggere	pr. 1000 indbyggere	pr. 1000 fødte	pr. 1000 fødte	pr. 1000 indbyggere	pr. 1000 indbyggere	u. 1 år pr. 1000 levendefødte	u. 1 år pr. 1000 levendefødte	pr. 1000 indbyggere	pr. 1000 indbyggere
	1962	1961	1962	1961	1962	1961	1962	1961	1962	1961
<i>Amtslægekredsen ialt</i>	16,6	15,4	20,7	13,0	10,1	9,4	24	27	6,5	6,0

Medicinalpersoner

Thisted amtslægekreds og Thisted lægekreds: Amtslæge Lejf Folke, Skovgade 20, Thisted. Ansat 1. december 1937.

Morsø lægekreds: Kredslæge Aksel Stigaard, Grønnegade 1, Nykøbing M. Ansat 1. februar 1945.

Læge Peter Ferdinand Schmitz, som havde praktiseret i Thisted siden 1918, ophørte med sin virksomhed.

Læge Anders Peter Frede Dolmer, Thisted, overdrog sin praksis til læge Torben Gjerløff.

Læge Knud-Erik Engelstoft indgik i kompagniskab med læge Aksel Kolstrup, Nors.

Læge Walther Frees Christiansen indgik i kompagniskab med sygehuslæge Eduard Pedersen, Fjerritslev.

Læge Holger Friis-Rasmussen, Nykøbing M., overdrog sin praksis til læge Hans Christian Klindt. Dr. Friis-Rasmussen ansattes som skolelæge i landkommunerne på Mors.

Tabel 2. Medicinalpersoner ved årets udgang. 1962 1961

		1962	1961
1. Læger	Amtslæge	1	1
	Kredslæge	1	1
	almindeligt praktiserende læger	31	30
	praktiserende speciallæger	4	4
	overordnede sygehuslæger	10	10
	læger med anden civil lægevirksomhed	3	2
		50	48
heraf	distribuerende læger	3	3
	visiterende læger	1	1
	skolelæger	8	9
2. Selvstændigt praktiserende tandlæger		13	14
3. Apotekere		12	12
4. Hospitalsapotekere		0	0
5. Jordemødre		17	17
6. Sundheds- plejersker	Spædbørnsshpl.	2	2
	Skoleshpl.	1	1
	Shpl. med kombineret ordning	0	0
	Ledende sundhedsplejersker	0	0
7. Tuberkulosestationssygeplejersker		2	2

Tabel 3 a.

Skematisk sygeliste for byerne

	De syges alder								I alt
	Under 1 år	1—4 år	5—14 år	15—64 år		65 år og derover			
				M.	Kv.	M.	Kv.		
1. Tyfus									
2. Paratyfus									
3. Epidemisk hjerne-rygmarvsbetændelse									
4. { Akut børnelammelse med lammelse									
4. { Akut børnelammelse uden lammelse									
5. Epidemisk hjernebetændelse									
6. Dysenteri									
7. { Malaria opstået i Danmark									
7. { Malaria opstået udenfor Danmark									
8. Difteri									
9. Skarlagensfeber	1	5	13	2				21	
10. { Barselfeber efter abort									
10. { Barselfeber efter fødsel									
11. Blæreudslet hos nyfødte									
12. Stivkrampe hos nyfødte									
13. Mæslinger	3	67	76	1	1			148	
14. Røde hunde	3	6	7		3			19	
15. Skoldkopper		36	31					67	
16. Kighoste	2	26	18					46	
17. Fåresyge	1	9	47	10	8			75	
18. Influenza	25	109	230	346	370	55	52	1187	
19. Almindelig halsbetændelse	29	276	324	174	184	1	11	999	
20. Bronchitis	39	88	71	66	67	53	53	437	
21. Katarrhalsk lungebetændelse	15	52	39	25	19	32	23	205	
22. Krupøs lungebetændelse		2	7	18	7	3	1	38	
23. Akut smitsom mave-tarmkatarrh	1	29	35	17	19	6	5	112	
24. Epidemisk gulsot					3	1	2	6	
25. Gigtfeber					2		1	3	
26. Rosen				2		1	1	4	
Tilsammen..	119	705	898	661	683	152	149	3367	
27. Gonorré				3	5			8	
28. Venerisk sår, ikke tidligere diagnosticeret									
29. Erhvervet syfilis, friske tilfælde									
30. Medfødt syfilis, ikke tidl. diagnosticeret									
31. Lymfogranuloma ingvinale									
32. Drankergalskab									
33. Fnat			6	10	5	1		22	

i Thisted amtslægekreds for år 1962

Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Hele året		
												1962	1961	
														1.
														2.
														3.
														} 4.
														5.
														6.
														} 7.
														8.
	1						1	7	9		3	21	18	9.
														} 10.
														11.
														12.
1		1		3	4	42	18	23	27	8	21	148	40	13.
1	5	3	1	1	5	1			2			19	9	14.
	10	2	3	9	8	8	4	3	5	3	12	67	92	15.
			3	2				1		8	32	46	191	16.
	3	17	20	9	11	3				2	10	75	38	17.
466	82	103	198	85	54	36	6	26	38	51	42	1187	743	18.
137	98	87	89	65	84	58	55	60	102	79	85	999	1056	19.
76	45	43	37	26	31	10	27	38	48	22	34	437	390	20.
38	20	14	13	15	17	12	10	15	19	12	20	205	182	21.
1		6	7	3	3	2	2	3	6	1	4	38	19	22.
2	3	10	16	5	9	7	23	16	13	2	6	112	206	23.
1		1							2		2	6		24.
					1		1				1	3	1	25.
1			1		1	1						4	5	26.
724	267	287	388	223	228	180	147	192	271	188	272	3367	2990	
1		1	1	2	1			1			1	8	27	27.
														28.
													1	29.
														30.
														31.
														32.
	7	8				2		1		4		22	25	33.

Tabel 3 b

Skematisk sygeliste for landkommunerne

	Under 1 år	1-4 år	5-14 år	De syges alder		65 år og derover		I alt
				15-64 år		M.	Kv.	
				M.	Kv.			
1. Tyfus								
2. Paratyfus								
3. Epidemisk hjerne-rygmarvsbetændelse	2							2
4. { Akut børnelammelse med lammelse								
4. { Akut børnelammelse uden lammelse								
5. Epidemisk hjernebetændelse				1	1			2
6. Dysenteri								
7. { Malaria opstået i Danmark								
7. { Malaria opstået udenfor Danmark								
8. Difteri								
9. Skarlagensfeber		4	21	4	5			34
12. { Barselfeber efter abort								
12. { Barselfeber efter fødsel								
11. Blæreudslæt hos nyfødte	2							2
12. Stivkrampe hos nyfødte	1							1
13. Mæslinger	21	314	540	17	11			903
14. Røde hunde	8	47	37	2	5			99
15. Skoldkopper	9	119	136	8	7			279
16. Kighoste	6	18	18					42
17. Fåresyge	9	108	230	69	36	2	1	455
18. Influenza	26	242	584	886	846	125	86	2795
19. Almindelig halsbetændelse	116	465	781	479	380	4	8	2233
20. Bronchitis	239	419	314	291	288	153	159	1863
21. Katarrhalsk lungebetændelse	63	119	80	76	71	85	93	587
22. Krupøs lungebetændelse		1	5	22	12	3	2	45
23. Akut smitsom mave-tarmkatarrh	76	102	95	104	104	15	16	512
24. Epidemisk gulsot			2	9	3	5	1	20
25. Gigtfeber				10	6			16
26. Rosen		2	1	11	22	4	3	43
Tilsammen ..	578	1960	2844	1989	1797	396	369	9933
27. Gonorré				6	6			12
28. Venerisk sår, ikke tidl. diagnosticeret								
29. Erhvervet syfilis, friske tilfælde								
30. Medfødt syfilis, ikke tidl. diagn.								
31. Lymphogranuloma inguinale								
32. Drankergalskab								
33. Fnat	2	9	31	33	28			103

i Thisted amtslægekreds for år 1962

[illegible]

Tabel 4.

Dødsfald efter hjemsted

Dødsårsag	Byerne						Tilsammen 1962 1961	
	Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år M. Kv.	65 år og derover M. Kv.			
1. Lungetuberkulose				1			1	2
2. Anden tuberkulose								
3. Syfilis og følgetilstande								
4. Tyfus								
6. Dysenteri, alle former								
7. Skarlagensfeber og halsbetændelse (streptokok)								
8. Difteri								
9. Kighoste								
10. Meningokokinfektioner								
12. Akut børnelammelse								
13. Kopper								
14. Mæslinger								
15. Plettyfus o.a. rickettsiesygdomme								
16. Malaria								
17. Andre infektionssygdomme								
18. Ondartede svulster, også i det bloddann. og lymf. system ..				9	5	17	21	52
19. Godartede og uspecifiserede svulster								2
20. Sukkersyge				1		2		3
21. Blodmangel								1
22. Karsygdomme i centralnervesystemet					1	12	13	26
23. Hjernehindebetændelse (dog ikke tuberkuløs, syfilitisk eller meningokok-)								36
24. Gigtfeber								
25. Hjertesygdomme, kroniske, rheumatiske						2		2
26. Hjertesygdomme, arteriosclerotiske og degenerative				5	4	29	29	67
27. Hjertesygdomme, andre				1		1		2
28. Hjertesygdomme med blodtryksforhøjelse								3
29. Forhøjet blodtryk uden hjertesygdomme								
30. Influenza	1					1	2	4
31. Lungebetændelse						1	1	2
32. Bronchitis				2				2
33. Mavesår og sår på tolvfingertarmen						1	1	2
34. Blindtarmsbetændelse								1
35. Tarmslyng og brok						1	1	2
36. Tyndtarms- og tyktarmskatarrh o.lign. (undtagen spædbørnsdiarré)								3
37. Skrumpelever							1	1
38. Nyrebetændelse og -degeneration					1	1	1	3
39. Forstørrelse af blærehalskirtlen						3		3
40. Komplik. ved svangerskab og fødsel samt i barselseng								4
41. Medfødte misdannelser	2						2	2
42. Fødselslæsioner, skindød, ufuldst. lungeudf. hos nyfødte ...								1
43. Infektioner hos nyfødte								
44. Andre sygdomme hos nyfødte	2						2	2
45. Alderdomssvaghed, dårligt definerede og ukendte sygdomme ..				1		4	2	7
46. Alle andre sygdomme				5	5	2	7	19
N 47. Kvæstelser o.lign.				2		1	3	6
N 48. Forbrændinger							1	1
N 49. Forgiftninger					1		1	2
N 50. Alle andre skader	1			2				3
Tilsammen ..	6			29	17	76	86	214
E 47. Motorkøretøjsulykker				1				1
E 48. Andre ulykkestilfælde	1			2	1	1	5	10
E 49. Selvmord				1				1
E 50. Mord og drab samt følger af krigshandlinger								1

og alder 1962

Landkommunerne						Hele amtslægekredsen					
Under 1 år	1-4 år	5-14 år	M.	15-64 år Kv.	65 år og derover M.	65 år og derover Kv.	Tilsammen 1962	Tilsammen 1961	1962	Ialt 1961	
			2		1	1	3 1	2	4 1	4	1.
											2.
											3.
											4.
											6.
											7.
											8.
1							1		1		9.
											10.
											12.
											13.
											14.
											15.
1			1		1	1	4	1	4	1	16.
	1		16	23	51	38	129	108	181	158	17.
			1		1	1	2	3	2	5	18.
			1		1	2	4	4	7	7	19.
								2		3	20.
			4	5	56	43	108	98	134	134	21.
											22.
1					1		2		2		23.
			2				2	4	4	4	24.
			22	5	88	56	171	131	238	191	25.
			1	2	7	9	19	25	21	29	26.
			1	2	2	4	9	11	9	14	27.
			1	1	1	1	4	2	4	2	28.
	1		1		1	1	4		8		29.
			1		1	1	4		8		30.
5			1		6	6	18	12	20	19	31.
			1		2	3	6	8	8	8	32.
			2		1	1	4	1	6	4	33.
								1		2	34.
1					1	3	5	1	7	4	35.
											36.
1						1	2	1	2	4	
			1	1		2	4	2	5	3	37.
								5	3	5	38.
			2		13		15	18	18	22	39.
								1		1	40.
6		1	1				8	6	10	8	41.
6							6	10	6	11	42.
											43.
6							6	10	8	12	44.
					8	1	9	10	16	12	45.
			7	7	24	32	70	66	89	87	46.
		3	4		3	6	16		22		N 47.
				1	1		2		1		N 48.
			5		2		7		4		N 49.
									10		N 50.
28	2	4	77	47	271	212	641	543	855	754	
		3	3			1	7	13	8	15	E 47.
			5		5	5	15	19	25	20	E 48.
			1	1	1		3	6	4	7	E 49.
											E 50.

II. Sygelighed og dødelighed

Infektionssygdomme

	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956
Byerne	3367	2990	5035	4919	3550	5752	4333
Landkommunerne	9933	9064	12467	11258	8461	15225	9270
Amtslægekredsen	13300	12054	17502	16177	12011	20977	13603

Den relative sygelighed (forholdet mellem antallet af anmeldte sygdomstilfælde og folketallet) har været:

	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956
Byerne	18,7 ‰	16,5 ‰	27,7 ‰	27,0 ‰	20,0 ‰	32,0 ‰	23,9 ‰
Landkommunerne .	15,0 ‰	13,5 ‰	18,6 ‰	16,8 ‰	12,5 ‰	22,4 ‰	13,5 ‰
Amtslægekredsen ..	15,8 ‰	14,2 ‰	20,6 ‰	19,0 ‰	14,0 ‰	24,4 ‰	15,7 ‰

Antallet af anmeldte sygdomstilfælde lå ligesom i 1961 forholdsvis lavt, men influenza optrådte dog noget hyppigere end i fjor.

Tyfus: ingen tilfælde. På Mors optrådte i 1918 en alvorlig tyfusepidemi med henved 300 tilfælde. Siden forekom der tilfælde af sygdommen næsten hvert år indtil 1950, hvor man fandt en bacilbærer, der siden har været under kontrol. Desuden kendes i Nykøbing M. en tyfusbacilbærer, som er stærkt alderdomssløvet og plejes på alderdomshjem. Dettens personale bliver tyfusvaccineret med mellemrum.

Paratyfus: Ingen tilfælde og ingen bacilbærere.

Børnelammelse: Ingen tilfælde.

Difteri: er ikke forekommet i de sidste 15 år.

Svingefeber (kalvekastningsfeber): ingen tilfælde de sidste ni år.

Musetyfus: På Vestervig-egnen optrådte i november en epidemi med en halvsnes tilfælde blandt deltagerne i et selskab, hvor der bl. a. blev serveret citronfromage (tilberedt af hønseæg). I to af tilfældene, som blev bakteriologisk verificeret, varede sygdommen 2–3 uger, og den ene af patienterne måtte indlægges til sygehusbehandling.

Tabel 7. **Anmeldte tilfælde af kønssygdomme.**

	1962	1961	Gonorré		1958	1962	Erhvervet syfilis			
			1960	1959			1961	1960	1959	1958
Byer	8	27	24	15	7	0	1	0	0	0
Landkommuner	12	9	11	10	3	0	1	0	0	0
Amtslægekredsen	20	36	35	25	10	0	2	0	0	0

Antallet af gonorrétilfælde var noget mindre end i de senere år.

Kønssygdomme behandles som regel for offentlig regning af embedslægerne og de visiterende læger – jfr.: tabel 8.

Oplysningen af smittekilder har ikke voldt sådanne vanskeligheder, at det var nødvendigt at anmode politiet om bistand.

Tabel 8. **De visiterende lægers virksomhed.**

Lægens bopæl	Antal behandlede patienter med				Observationer	
	gonorré		syfilis		1962	1961
	1962	1961	1962	1961		
Thisted	11	29	1	1	9	13
Nykøbing M.	13	7	2	0	17	29
Fjerritslev	0	0	0	0	2	1
Amtslægekredsen ialt	23	36	3	1	28	43

Tuberkulose

Angående *nye tilfælde af tuberkulose* og tuberkulosebekæmpelsen henvises til årsberetning for Thisted amts tuberkulosestationer side 41. Af tuberkulose døde 5, svarende til 0,6 pr. 10.000 indbyggere. I tiåret 1935–1945 var tuberkulosedødeligheden gennemsnitlig 3,8 pr. 10.000 indb., og før den tid lå den endnu langt højere.

Dødeligheden

var som tidligere nævnt 10,1 ‰.

Dødsårsagerne fremgår af tabel 4.

**Dødsmåden for samtlige dødsfald, der har givet anledning
til lovmæssigt ligsyn.**

Tabel 5.

	1962	1961
Ulykkestilfælde.		
Trafikulykker ved motorkøretøjer	9	12
Andre trafikulykker		
Forgiftninger	2	
Nedstyrtning og fald	2	3
Maskinulykker		
Forbrænding og skoldning		
Ulykker med skydevåben eller eksplosive stoffer		
Drukneulykker	4	1
Andre ulykker	2	2
Selv mord.		
Forgiftninger med sovemidler		
Gasforgiftninger		
Andre forgiftninger		
Hængning	1	3
Drukning	2	2
Selv mord med skydevåben eller eksplosive stoffer		
Selv mord på anden måde		
Mord og drab		
Naturlig død	21	10
Ukendt døds måde	1	

Uddrag af sygehusenes skematiske beretninger for regnskabsåret **1. april 1961 – 31. marts 1962**

Tabel 9.

	Antal senge- pladser	Belægning							Udgift pr. sygedag kr.	Ambul. virksomhed		Antal af		
		1/4 1961	Ind- lagte	Ud- skrevne	Døde	31/3 1962	Samlet antal syge- dage	Daglig gennem- snitsbe- lægning		Antal patienter	Antal konsul- tationer	Læger	Aut. syge- pleje- sker	
Medicinsk-kirurgiske sygehuse														
Thisted Centralsygehus	160	120	3840	3681	136	143	50279	138	69,61	1105		1)12	53	22
Medicinsk afdeling	70	57	1204	1129	74	58	21029	58				4		
Kirurgisk afdeling	90	63	2636	2552	62	85	29250	80		1105		7		
Fjerritslev Amtssygehus	25	16	340	316	18	22	7337	20	44,79	395		2	5	
Nykøbing M. Amts- og bysygehus . . .	120	90	2107	2007	89	101	37264	102	2)70,83		991	9	42	16
Medicinsk afdeling	45	23	723	672	42	32	} 37264 102					2		
Kirurgisk afdeling	75	67	1384	1335	47	69				991		7		
Koldby Amtssygehus	25	12	356	326	20	22	6065	17	45,17			1	3	
Vestervig Amtssygehus	28	13	477	446	27	17	7464	20	44,91	42	72	1	5	
Hvidbjerg Amtssygehus	12	2	125	116	5	6	1883	5	51,72	69	135	1	1	
Amtslægekredsen ialt	370	253	7245	6892	295	311	110292	302		1611	1198	26	109	38

1) incl. læger på undersøgelses- og behandlingsafd.

2) heri ikke medregnet udgifter til Thisted amts sygeplejeskole.

III. Sygebehandling

Sygehuse og andre helbredelsesinstitutioner

Om sygehusvæsenets struktur i Thisted amt henvises til oplysningerne i medicinalberetningen for 1959. Sygehusenes belægningsforhold m. v. er belyst i tabel 9.

1962 blev et skelsættende år for amtets sygehusvæsen, idet man fik afsluttet opførelsen af det nye sygehus i Nykøbing M. og tillige af en 6 etagers bygning ved centralsygehuset i Thisted. Begge blev taget i brug i årets løb og indviet i november ved højtideligheder, hvor bl. a. medicinaldirektøren var kommet tilstede.

Centralsygehuset i Thisted omfatter nu enkelte ældre bygninger, en hovedbygning opført for 40 år siden og den nye behandlings- og sengebygning indeholdende badeafdeling, operationsafdeling, røntgenafdeling og 3 etager med sygeafsnit á 30 senge. Byggeudvalget har arbejdet videre med planer om modernisering af hovedbygningen, hvori der senere skal indrettes en mindre psykiatrisk afdeling. Man trænger også til et nyt kapel og til lokaler for centrallaboratoriet, der påtænkes opført som en del af en ny fløj indeholdende en kantine for personalet samt medicinske sengeafsnit.

Det nye *amts- og bysygehus i Nykøbing M.* rummer en kirurgisk afdeling med 75 og en medicinsk afdeling med 45 sengepladser samt alle nødvendige undersøgelses- og behandlingsrum.

Ved *sygehusene i Fjerritslev, Koldby, Vestervig og Hvidbjerg* er der ikke sket ændringer i årets løb.

I en del af det gamle sygehus i *Nykøbing M.* indrettedes et *plejehjem for kronisk syge* med 32 pladser. Det viste sig hurtigt, at behovet herfor er meget stort, i særdeleshed for gamle mennesker, som på grund af sygdom behøver pleje og lægetilsyn. Overlæge P. Aagaard Poulsen ansattes som tilsynsførende læge. – Projekteringen af et nyt plejehjem med 48 pladser beliggende ved det nye sygehus er afsluttet, men byggetilladelse endnu ikke givet.

Også *Bedsted Syge- og Hvilehjem*, som i 1961 indrettedes i en nedlagt skole, blev hurtigt fuldt belagt. Hjemmet ejes og drives af diakon Ingemann Larsen og har plads til 35 patienter under gode forhold.

Johnsens Rekreativehjem i Thisted har 24 pladser. I 1962 havde 238 rekonvalescenter ophold i hjemmet, ialt 4811 dage.

Hjemmesygepleje

Lov om hjemmesygepleje af 29. marts 1957 gav i 1959 anledning til en revision af hjemmesygeplejeordningerne i byerne og på landet, men ikke til større ændringer, idet hjemmesygeplejen næsten overalt var velordnet og fungerede godt.

I købstæderne indførtes kommunale ordninger, administreret af socialudvalget.

Oversigt over hjemmesygeplejen i Thisted amt i 1962

	Folke- tal	Antal patienter	Antal besøg	Antal barselp.	Antal besøg	Admini- stration
I KØBSTÆDER						
Thisted	8.700					
Østlige distrikt		339	8.204	0	0	komm.
Vestlige distrikt		259	7.354	0	0	komm.
		598	15.558	0	0	
Nykøbing M.	9.253					
Nordlige distrikt		200	4.399	25	309	komm.
Midterste distrikt		220	5.082	21	261	komm.
Sydlig distrikt		245	5.596	27	271	komm.
		665	15.077	73	841	
II LANDKOMMUNER						
A. Thisted lægekreds						
1. Fjerritslev og Hjortdal	3.131	231	3.831	40	379	komm.
2. Kettrup-Gøttrup og Aggersborg	2.335	203	4.415	26	321	sygeplejef.
3. Thorup-Klim og Vust	1.991	281	4.087	33	303	sygeplejef.
4. Tømmerby-Lild	1.779	167	2.239	17	153	komm.
5. Øsløs-Vesløs-Arup	1.624	182	1.337	29	314	komm.
6. Hunstrup, Østerild og Hjardemaal	1.582	126	2.698	18	135	komm.
7. Hillerslev-Kaastруп og Sennels	2.319	179	2.004	33	228	komm.
8. Nors-Tved	1.409	124	4.342	16	194	sygeplejef.
9. Røhr-Hansted-Vigso	1.352	400	2.582	25	148	sygeplejef.
10. V. og Ø. Vandet	1.233	123	1.075	15	131	komm.
11. Thisted landsogn, Skinnerup og Tilsted	2.750	145	2.555	44	593	komm.
12. Sjørring-Thorsted og Vang	2.280	173	2.190	29	173	komm.
13. Hundborg-Jannerup	2.149	121	4.296	20	226	komm.
14. Haring-Stagstrup og Skjoldborg-Kallerup	2.325	300	1.817	33	232	komm.
15. Snedsted	2.003	425	3.535	24	228	komm.
16. Nørhaa	710	117	1.430	4	25	komm.
17. Skyum-Hørdum	1.794	271	3.711	16	135	komm.
18. Sønderhaa-Hørsted	707	44	447	5	38	sygeplejef.
19. Hassing-Villerslev og Visby-Heltborg	1.703	218	2.242	31	290	sygeplejef.
20. Bedsted-Grurup og Hvidbj-Ørum-Lodby	2.733	296	3.514	27	193	komm.
21. Hurup	2.532	213	2.555	11	101	komm.
22. Boddum-Ydby og Helligsø-Gettrup	2.384	154	2.968	17	130	komm.
23. Vestervig-Agger	2.747	84	2.617	23	175	komm.
24. Hvidbjerg-Lyngs og Søndbjerg-Odby	3.786	571	6.085	22	118	komm.
25. Jegindø	719	261	1.531	4	39	komm.
II A, tilsammen	50.077	5.409	70.903	563	5.002	
B. Morsø lægekreds						
1. Tødsø-Erslev	1.486	190	3.172	22	210	komm.
2. Sejerslev-Ejerslev-Jordsby	1.701	407	7.562	24	295	sygeplejef.
3. Alsted-Bjergby, Flade-Sdr. Draaby, Galtrup-Ø. Jølby, Dragstrup-Skallerup, Solbjerg-Sundby	4.714	¹⁾ 282 ²⁾ 200	4.751 4.210	7 14	35 142	komm.
4. Karby-Hvidbjerg-Redsted	2.501	¹⁾ 192 ²⁾ 178	3.830 3.203	21 27	177 215	sygeplejef.
5. Ø.-V. Assels og Ljørslev-Ørding	2.327	548	5.289	25	264	komm.
6. Tæbr.-Outrup-Rakkeby, Frøsløv-Møllerup	1.958	137	2.011	19	138	komm.
7. Lødderup-Elsø og Vejerslev-Blidstrup	2.539	228	2.991	20	123	komm.
II B, tilsammen	17.226	2.362	37.119	179	1.599	
Købstæder tilsammen	17.953	1.263	30.636	73	841	
Landkommuner tilsammen	67.303	7.771	122.999	742	6.601	
I alt	85.256	9.034	153.635	805	7.442	

I Thisted er der to sygeplejersker og én afløser, og arbejdsbyrden har her været så stor, at hjemmesygeplejerskerne ikke har kunnet påtage sig at tilse barselpatienterne. Man agter nu at løse dette spørgsmål ved ansættelse af en tredje hjemmesygeplejerske. I Nykøbing findes tre hjemmesygeplejersker og to afløsere. De tilser også barselpatienterne, således som også samtlige hjemmesygeplejersker i landkommunerne gør det.

42 af amtets 52 landkommuner har indført en for alle vederlagsfri ordning, der administreres af sognerådet. I de øvrige kommuner varetages administrationen af den stedlige sygeplejeforening. Nogle af kommunerne har slået sig sammen, således at der ialt findes 32 distrikter med tilsammen 34 hjemmesygeplejersker. Disse er alle autoriserede sygeplejersker, og det samme gælder for deres afløsere, med undtagelse af to sygeplejersker, hvor sundhedsstyrelsen har dispenseret fra regelen. I enkelte, små distrikter har sygeplejerskerne fungeret som afløsere for hinanden, men i de øvrige har man en anden sygeplejerske til afløsning i ferier og på fridage. Sygeplejerskerne og deres afløsere har alle gennemgået den årlige undersøgelse på tuberkulosestationen.

I omstående skema bringes en oversigt over hjemmesygeplejerskernes virksomhed. Kommunegrænser og tradition har som venteligt givet visse skævheder i arbejdets omfang, som man er opmærksom på. De enkelte hjemmesygeplejerskers faglige arbejde har været tilfredsstillende. Befordringen sker i byerne og i enkelte, små landdistrikter på cykel, men ellers i bil.

I samarbejde med Dansk Sygeplejeråds Thisted amtskreds afholdt embedslægerne i november et fagligt møde for amtets hjemmesygeplejersker og sundhedsplejersker. Overlæge Henry Olsen, Statshospitalet, Brønderslev, talte om »Mentalhygiejne i hjemmesygeplejen«, holdt et fængslende foredrag herom og besvarede spørgsmål fra tilhørerne.

Husmoderafløsning

Husmoderafløsning benyttes meget i byerne. I Thisted ydede 12 husmoderafløsere hjælp i 283 tilfælde, og i Nykøbing ydede 7 hjælp i 232 tilfælde. I 15 landkommuner er der indført husmoderafløsning.

Hjemmehjælp til pensionister

Ved en lovændring af 18. april 1958 blev der åbnet adgang for kommunerne til at indføre en hjemmehjælpsordning for pensionisterne. I 1961 havde Thisted 22 og Nykøbing M. kommune 7 hjemmehjælpersker igang. Hjælpens omfang har været afhængig af behovet i det enkelte tilfælde og er givet op til 6 timer ugentlig, fordelt på 2 eller 3 dage. Den til hjemmehjælperskerne udbetalte løn udgjorde i Thisted 67.423 kr. og i Nykøbing 35.156 kr.

IV. Særlige foranstaltninger mod sygdomme

Tuberkulosestationernes virksomhed

omtales i særskilt afsnit side 41.

Vaccinationer

Koppevaccination udførtes af embedslægerne på 290 børn i byerne og 1271 børn på landet. De praktiserende læger koppevaccinerede 272 børn. 4 børn blev fritaget for koppevaccination. Af skolelægernes beretninger fremgår det, at 54 skolesøgende børn ikke er vaccineret mod koppe.

Calmettevaccination udførtes af enkelte af de praktiserende læger (på 22 børn), af nogle af skolelægerne samt i betydeligt omfang af tuberkulosestationen (se side 47).

Difteri-, stivkrampe- og kighostevaccination foretages med blandingsvaccine af de praktiserende læger og som regel i forbindelse med helbredsundersøgelserne af småbørn under 7 år. I byerne, hvor de fleste småbørn kommer regelmæssigt til disse undersøgelser, er vaccinationen ret godt gennemført, men på landet kniber det en del. I Thisted og Nykøbing fandt skolelægerne, at 5 % og på landet, at 12 % af børnene ikke var difterivaccineret (1961: 10 %). Forældrene bør erindre, at difteri og stivkrampe er livsfarlige sygdomme, og at ikke mindst børn på landet kan risikere stivkrampeinfektion i sår og smålæsioner. – Mod stivkrampe alene vaccinerede de praktiserende læger 226 personer, overvejende voksne.

Kighostevaccination udførtes af de praktiserende læger på 100 børn, men vil fremtidig ske i form af den ovenfor nævnte blandingsvaccine.

Poliovaccination. For småbørns vedkommende foretages poliovaccination som led i helbredsundersøgelserne i lighed med difteri- og stivkrampevaccinationen. Hos 4 % af skolebørnene er poliovaccinationen ikke fuldt gennemført med alle 4 indsprøjtninger.

Vaccination mod andre sygdomme (tyfus, paratyfus, pest, kolera m. v.) er kun foretaget i få tilfælde på folk, der skulle rejse udenlands.

Karantæneforanstaltninger

Karantænekommissionerne har ikke været i funktion i 1962.

Rottebekæmpelse

foretages systematisk i byerne og med vekslende interesse og held i landkommunerne, hvor særlig den bygningsmæssige rottesikring af landejendomme er vanskelig og ofte forsømmes.

Desinfektion

for offentlig regning foretoges 2 dange mod tuberkulose.

V. Forebyggende helbreds kontrol o.lign.

Omsorg for svangre og fødende

Under mødrehjælpsinstitutionen for Aalborg, Hjørring og Thisted amter oprettedes i 1957 et filialkontor i Thisted, som har konsultation 2 dage ugentlig. I Nykøbing M. holdes konsultation 1 gang ugentlig og i Hurup 2 gange månedlig. Institutionens formål er at give svangre kvinder og mødre med børn personlig, social og juridisk bistand samt råd og vejledning, derunder om den hjælp af økonomisk og lægelig art, der under svangerskabet og efter fødslen står til rådighed for dem selv eller til hjælp ved forsørgelsen af barnet, f. eks. juridisk bistand i faderskabssager, bistand i adoptionssager, bistand ved anbringelse af gravide kvinder og mødre med børn. Der hjælpes med spædbørnsudstyr. Der skaffes rekreationsophold for mødre med småbørn, og i et vist omfang ydes direkte økonomisk støtte, herunder uddannelseshjælp til enligstillede mødre.

1. april 1961 – 1. april 1962 udgjorde det samlede antal henvendelser til filialkontoret 869 (892).

En betydningsfuld gren af institutionens virksomhed er arbejdet med at hjælpe de kvinder, der ønsker deres svangerskab afbrudt. Mødrehjælpsinstitutionen medvirker i overensstemmelse med lov af 23. juni 1956 om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. til undersøgelse og afgørelse af, om betingelserne for svangerskabsafbrydelse foreligger. Læger og jordemødre har i henhold til lov af 1. oktober 1945 om svangerskabshygien pligt til at henvise patienter, der som grundlag for et ønske om svangerskabsafbrydelse anfører personlige, sociale eller økonomiske vanskeligheder, til mødrehjælpen. 41 kvinder henvendte sig med ønske om svangerskabsafbrydelse (1961: 56, 1960: 40, 1959: 57, 1958: 63). Hos 14 af disse kvinder fandt samrådet indication herfor. Man har over for de kvinder, der har fået afslag på deres ønske eller selv har frafaldet ønsket om svangerskabsafbrydelse, søgt at sætte ind med økonomisk og personlig hjælp.

Lovgivningen om vederlagsfri svangerskabsundersøgelse og om adgang til mælkehjælp udnyttes i byerne i meget stor udstrækning. På landet er tilslutningen betydeligt mindre.

Fødehjem og fødeklিনikker findes ikke, men i amtets fire »små sygehuse« foregår en del fødsler, fortrinsvis normalt forløbende. I Nykøbing Sygehus modtages fødende såvel med komplikationer som til normal fødsel, medens Thisted sygehus af pladmæssige grunde kun modtager fødende, hvor der kan ventes komplikationer i forbindelse med fødslen.

I sygehusene fandt i år 389 fødsler sted = 27 % af samtlige fødsler (1961: 22,8 %, 1960: 22,3 %, 1955: 17,2 %, 1952: 15 %).

	normale fødsler	fødsler med komplikationer	aborter	antal indlagte patienter ialt
Thisted, kir. afd.	56	54	82	2150
Nykøbing M., kir. afd.	85	36	34	1384
Fjerritslev	27	7	10	340
Koldby	20	13	9	356
Vestervig	35	15	16	477
Hvidbjerg	15	9	6	125

Tabel 6. Uddrag af jordemødrenes fødselsprotokoller .

	1962	1961	1960	1959	1958
Antal fødende kvinder	1426	1405	1364	1425	1474
- fødte børn	1438	1426	1383	1442	1490
heraf { på sygehus eller klinik	389	325	309	279	315
{ født uden for ægteskab	60	56	58	45	46
Fødselsvægt under 2500 gram	72	70	58	66	74
Uregelmæssigheder ved fødsler i alt	21	13	19	18	27
Fødsler fuldendt ved naturen	1364	1354	1336	1382	1431
- - - tang	22	19	20	23	22
- - - fremtrækning og vending.. . . .	17	19	13	16	21
- - - kejsersnit	32	33	14	21	16
- - - skarpe instrumenter	0	0	0	0	0
Samlet antal kvinder, der har fået bedøvelse	1301	1281	1234	1303	1335
- - - - - pituitrin e.l..	245	313	335	433	468

Tabel 10. Sundhedsplejerskernes virksomhed.

Spædbørnsarbejde						Skolebørnsarbejde	Undervisning			
	Antal fødselsanmeldelser modtaget	Hjem, der straks har nægret modtagelse	Under tilsyn 31/12 1962	Samlet antal besøg	Børn, fyldt 1 år, der aldrig har været til helbredsundersøgelse		Børneplejekurser afh.		Andre af shpl. afh. kurser	
							k.	t.	k.	t.
Thisted	174	1	160	2854	0	+		2	66	
Nykøbing M.	151	1	145	2044	0	0				
Tilsammen 1962 . . .	325	2	305	4898	0	+		2	66	
Tilsammen 1961 . . .	288	0	269	5144	0	+		2	66	

Sundhedsplejerskeordningen

omfatter købstæderne Nykøbing M. og Thisted med Thisted landsogn hertil knyttet. Der er ingen børneplejestationer og ingen sundhedsplejersker på landet.

Sundhedsplejerskernes virksomhed, som belyses i tabel 10, er meget påskønnet af mødrene og af sundhedsvæsenet.

Omsorg for mindre børn

Tilslutningen til de profylaktiske undersøgelser af børn i alderen 0–7 år er god i byerne, men ret lille på landet. Afstanden til lægen er en hindring på landet, og mangelen af sundhedsplejersker spiller sikkert også ind.

Aas børnehjem har plads til 32 børn i alderen 2–14 år og var omtrent fuldt belagt.

Søndbjerg børnehjem har plads til 36 børn i alderen 2–14 år. Gennemsnitsbelægning 34 børn.

Dronning Louises børnehave i Thisted opførtes i 1955 med plads til 60 børn. Trods betydelig overbelægning er der til stadighed en lang venteliste.

Nykøbing M. børnehave oprettedes i 1945 med plads til 50 børn under udmærkede forhold. Den er til stadighed fuldt belagt. Børnehaverne i Thisted og Nykøbing M. er statsunderstøttede. I begge byer ville der være god brug for en børnehave til.

Omsorg for børn i skolealderen

Skolevæsenet i Thisted

Skolelæge, fru Else Kjærs beretning for skoleåret 1961–1962 indgår i den skematiske oversigt, tabel 13.

Skoletandpleje indførtes i 1940 og blev foretaget af byens tandlæger efter forældrenes valg. På grund af konflikten mellem Dansk Tandlægeforening og kommunalbestyrelserne ophørte skoletandplejen fra august 1956. Dette var til stor skade for børnenes tænder, idet det viste sig, at alt for få forældre selv sørger for at få børnenes tænder efterset og istandsat. Byrådet vedtog derfor fra august 1958 at indføre en midlertidig tandplejeordning for skolebørnene, hvor forældrene kan få refunderet størsteparten af udgifterne ved børnenes behandling hos hjemmets tandlæge. Kun halvdelen af borgerskolens elever sørger for tandlægeeftersyn under denne ordning. Byrådet har nu vedtaget at oprette en skoletandklinik og ansætte det nødvendige personale.

Særundervisning påbegyndtes i 1942 for svagtbegavede og i 1946 for læse-retarderede (»ordblinde«) elever.

Skoleidrætten foregår nu på stadion under udmærkede forhold. I sommermånederne drives skolebadning på det kommunale søbad. Om vinteren får børnene brusebad efter gymnastiktimerne, men der gives ikke regelmæssige renselsbade, idet man mangler lokaliteter hertil. Planerne om at indrette skolebadning i en projekteret offentlig tilgængelig badeanstalt ved Borgerskolen må vel betragtes som skrinlagte, efter at byrådet i fjor gik imod badeudvalgets indstilling herom og vedtog, at byens badefond på ca. en kvart million kr. skulle bruges til andre formål.

Tabel 13.

Uddrag af skolelægeindberetninger for skoleåret 1961/62

	Antal elever i sk. med fast lægebesøg mindst een gang om ugen <i>Købstaderne</i>			Antal elever i sk. uden fast lægebesøg <i>Landkommunerne</i>			Antal elever ialt		
	1. kls.	7. kls.	smtl. kls.	1. kls.	7. kls.	smtl. kls.	1. kls.	7. kls.	smtl. kls.
1. Antal elever	273	425	3722	1223	1230	10043	1496	1655	13765
5. Antal ikke koppevacc.	2	2	23	12	3	31	14	5	54
6. - - - difterivacc. 3. gang	22	16	186	202	120	1262	224	136	1448
7. - - - poliovacc. 4. gang	29	4	123	152	16	460	181	20	583
8. a) Antal tub. pos. efter tub. infektion	2	5	42	10	23	102	12	28	144
b) - - - calmettevacc. før skolegangens beg. ...	46	287	1811	52	526	1837	98	813	3648
c) - - - efter skolegangens beg. ...	201	125	1716	939	609	6502	1140	734	8218
Heraf i indeværende skoleår	197	0	231	901	28	1088	1098	28	1319
9. a) Antal spontane invertorer, nyerkendt	0	0	0	0	0	0	0	0	0
b) - - elever med baciludskil, nyerkendt ...	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antal elever med:									
10. Adipositas (efter klinisk skøn)	3	19	135	12	45	266	15	64	401
11. Hjerfelidelser (klinisk sikre)	1	0	17	3	6	27	4	6	44
12. Astma	0	0	0	1	0	6	1	0	6
ialt	1	0	10	4	7	39	5	7	49
13. Epilepsi og epileptiske ækvivalenter ..	0	0	11	2	0	25	2	0	36
14. Pareser efter polio	0	0	0	1	0	1	1	0	1
nyerkendt	0	1	7	2	1	17	2	2	24
Ialt	0	1	7	2	1	17	2	2	24
16. Udtalte taleforstyrrelser, som indicerer særlig foranstaltning	2	0	20	9	4	42	11	4	62
17. Syn 6/18 paa bedste øje efter korrektion	0	0	1	1	3	14	1	3	15
21. Diabetes	0	0	0	1	1	2	1	1	2
nyerkendt	0	0	8	2	5	11	2	5	19
Ialt	0	0	8	2	5	11	2	5	19

Skolevæsenet i Nykøbing M.

Skolelæge Poul Vogensens beretning for skoleåret 1961–1962 indgår i den skematiske oversigt, tabel 13. Skolevæsenet har lokaler beregnet til skoletand-klinik, men en skoletandlæge er endnu ikke ansat.

Særundervisning påbegyndtes i 1954 og forestås nu af en uddannet skolepsykolog, som tillige virker i landsbyskolerne på Mors. Der er oprettet en specialklasse for tunghøre og talelidende børn, som også har modtaget nogle elever fra landkommunerne.

Skolebespisning blev givet ved privat foranstaltning i januar, februar og marts med to retter varm mad. 20 børn bespistes daglig og 90 hveranden dag.

Skolevæsenet i landkommunerne

Ifølge amtsskolekonsulentens beretning var der i amtets landkommuner ved årets udgang 9554 skolesøgende børn (1937: 8878).

Der fandtes 8 købstadordnede skoler, heraf 5 med realafdeling, og 69 landsbyordnede skoler, hvoraf 3 havde realafdeling. Desuden findes private real-skoler i Hurup og Hvidbjerg samt 7 friskoler.

Gennemførelsen af skoleloven af 7. juni 1958 har styrket befolkningens ønske om at oprette større skoler med årgangsdelte klasser og alsidigt sammensat lærerstab. I årets løb nedlagdes 11 skoler; under opførelse var 5 skoler og betydelige skoleudvidelser foruden 5 skoler, som toges i brug i årets løb. Skolevæsenet lider stadig under meget følelig mangel på lærerkræfter, idet 77 af embederne, d. v. s. 18 %, var vakante ved årets udgang.

Der er skolelæger ved alle skolerne. Landkommunerne er opdelt i 7 skolelægedistrikter, hver med mellem ca. 1000 og 1500 børn. I tre distrikter virker skolelæge Poul Malmstrøm som skolelæge for godt 5000 børn. Læge H. Friis-Rasmussen ansattes som skolelæge for landkommunerne på Mors. Skolelægerne har sekretærer til journalføring o. lign., men det bør tilstræbes, at uddannede sundhedsplejersker ansættes som medhjælp ved skolelægearbejdet.

Skolelægerne undersøgte, som det fremgår af tabel 13, i skoleåret 1961–62 godt titusinde elever i landkommunerne. 102 af disse var tuberkulinpositive efter gennemgået tuberkuløs infektion. Alle tuberkulinpositive børn i 1. klasserne og afgangsklasserne røntgenfotograferes i røntgenvognen, og skolernes lærere og øvrige personale skal være under årlig tuberkulosekontrol. Skolelægernes arbejde gennemførtes iøvrigt efter de sædvanlige retningslinier. Det påvistes, at 12 % af børnene ikke var vaccineret mod difteri og stivkrampe; skolelægernes henstilling til børnenes forældre om at sørge for, at denne vigtige sygdomsforebyggende foranstaltning gennemføres, bliver som regel fulgt.

I 1955 påbegyndtes *specialundervisning* af elever, som på grund af svag begavelse, ordblindhed eller dårligt syn og hørelse ikke kan følge den almindelige undervisning. Det drejer sig om 644 børn, eller 6,7 % af samtlige skolebørn. Konsulenten for specialundervisningen i Thisted amt, E. K. Johansen, bemærker i sin beretning, at der endnu er et stykke tilbage, før denne undervisningsform er fuldt udbygget. For særlig svagt begavede børn er der under Forsorgscentret for Nordjylland oprettet en externatskole i Fjerritslev med 18 elever og en externatskole i Thisted med plads til 22 elever.

Omsorg for unge

Under tilsyn af børneværnsudvalget i Thisted var i 1962: 34 børn og unge efter forsorgslovens kap. III og 19 efter kap. IV og V.

Under tilsyn af børneværnsudvalget i Nykøbing M. var 66 børn og unge efter forsorgslovens kap. III. Antallet af børn inddraget under børneværnsforsorg i henhold til lovens kap. IV og V var 13.

Thisted byråd oprettede i 1955 en fritidsklub, som i vinterhalvåret holdes åbnet 3 aftener ugentligt for drenge og piger i 14–18 års alderen og har over 300 medlemmer. I Nykøbing, Hurup, Snedsted og Fjerritslev findes også fritidsklubber.

Omsorg for gamle og kronisk syge

Thisted alderdomshjem har plads til 59 personer og har været fuldt belagt. Til de dårligste patienter er indrettet 3 sygestuer med ialt 6 sengepladser. En folkepensionistbolig med 24 lejligheder var fuldt optaget, og flere er under opførelse. I Krejbergs stiftelse bor 4 og i Håndværkerstiftelsen 10 personer.

I det under Socialministeriet oprettede alderdomshjem for flygtninge i Dragsbæk ved Thisted er der plads til ca. 80 personer, hvoraf nogle bor på 2-sengs stuer.

Nykøbing M. alderdomshjem har plads til 70 personer og har været fuldt belagt. Til de dårligste patienter er der 20 sengepladser, som dog ikke er samlet i en særlig afdeling.

På kommunens initiativ findes 50 folke- og invalidepensionistlejligheder indrettet i nybygninger. I byen er der 7 private stiftelser med plads til ca. 75 personer.

Landkommunerne. I 28 af amtets 52 landkommuner findes alderdomshjem, hvoraf de fleste er opført eller udvidet og moderniseret efter krigen. I enkelte tilfælde har 2 eller 3 kommuner i fællesskab opført et alderdomshjem, således at dette spørgsmål er løst for 31 landkommuners vedkommende.

På Socialministeriets foranledning blev samtlige alderdomshjem efterset af embedslægerne, specielt med henblik på deres sanitære indretning og hygiejniske standard, som i de fleste af hjemmene fandtes tilfredsstillende. Der mangler endnu alderdomshjem i en del landkommuner, hvoraf nogle med fordel vil kunne løse opgaven i fællesskab; dette gælder både på Mors og i omegnen af Thisted. Kommunernes bestræbelser bør dog samtidig gå ud på at tilrettelægge forholdene således for alderspensionisterne, at de bliver sat i stand til at klare sig ude i samfundet længst muligt. Dette kan opnås ved at etablere hjemmehjælp, f. eks. et par timers besøg hver 2. dag, til gamle og svagelige mennesker, som kan få en tiltrængt opmuntring og megen praktisk nytte heraf. Tiden er nok også moden til, at landkommunerne overvejer at opføre nogle folkepensionistboliger, hvor de gamle kan klare sig og bevare et privatliv, så længe de ikke trænger til egentlig pleje.

Spørgsmålet om opførelse af egentlige plejehjem for gamle og kronisk syge trænger sig mere og mere på. I den nedlagte skole i Bedsted indrettede diakon

Ingemann Larsen »Bedsted Syge- og Hvilehjem« med plads til ca. 36 pensionærer, og det blev straks fuldt belagt. Det samme gælder »Thisted Amts Plejehjem i Nykøbing Mors«, hvor man i det nedlagte sygehus indrettede 36 pladser til folke- og invalidepensionister. Denne midlertidige institution vil så snart som muligt blive afløst af et nu færdigprojekteret plejehjem på det nye sygehus' terræn, hvor der bliver 48 pladser. – Endvidere påbegyndtes planlægningen vedr. et plejehjem i Thisted og et i Fjerritslev i forbindelse med sygehuset. Når disse planer ad åre kan føres ud i livet, vil man i Thisted amt råde over ca. 170 pladser til de kronisk syge og gamle, som har et stort behov for pleje, d. v. s. 2 ‰ af befolkningstallet, hvilket f. t. anses for at være tilstrækkeligt.

Det vil sikkert være formålstjenligt at få nedsat et amtsplejeudvalg til at koordinere kommunernes arbejde med forsorgen for kronisk syge og folkepensionister, således som foreslået i Socialministeriets betænkning af 1962 om alderdomshjem og plejehjem.

Afvænningsforanstaltninger

Narcomani er forholdsvis sjælden i denne del af landet, og det er muligt at føre ret nøje kontrol med hvert tilfælde.

Da antabus-behandlingen af alkoholikere kom frem for en halv snes år siden, påbegyndtes dette arbejde af dertil nedsatte udvalg i Thisted og Nykøbing. I de senere år varetages behandlingen af alkoholikere som oftest af vedkommendes egen læge.

Erhvervshygiejne og arbejderbeskyttelse

Der har ikke foreligget større sager til behandling.

Arbejdstilsynet har fortsat sin rådgivende virksomhed vedr. de hyppige tilfælde af eksem, som opstår hos »Limfjordsøsters-Kompagniet«s arbejdersker, og som de kalder »muslingeeksem«. Det drejer sig dog sjældnere om overfølsomhed for muslinger end om en hudlidelse, som skyldes den betydelige affedtning af huden på hænder og arme, som damerne vanskeligt kan undgå og kun delvis beskytte sig imod under deres arbejde i varmt, klorholdigt vand.

Spørgsmålet om silikose hos arbejderne på »Morsø Jernstøberi« fremkaldt af støbesandet, samt hos arbejderne i moler-industrien, holdes ligeledes under arbejdstilsynets observation.

Revalideringscentret for Thisted og Viborg amter, som har sit hovedsæde i Skive, kom i årets løb godt i gang med sin virksomhed, der påbegyndtes i 1961. Der foreligger endnu ikke nogen statistisk opgørelse over arbejdets omfang, som består i støtte til erhvervshæmmede i form af arbejdsprøvning og -optræning, evt. oplæring og forsøg på placering i egnet arbejde. Centret har haft et udmærket og ganske nødvendigt samarbejde med den fysiurgiske afdeling og revalideringsafdelingen i Folkekuren ved Hald. Men det har endnu måttet savne en revalideringsinstitution i Thisted amt til optræning i værksteds- og fabriksarbejde. Revalideringscentrets bestræbelser møder ofte særlige vanskeligheder i denne del af landet, hvor man har så få og så små industrielle virksomheder at samarbejde med.

VI. Offentlig hygiejne

Sundhedsvedtægter

Thisted. Sundhedsvedtægten er stadfæstet den 17. juni 1955 og tillægget ang. mælk og fløde den 25. juni 1955. Regulativet for kødkontrol er stadfæstet den 20. december 1932 med ændringer af 14. oktober 1938.

Sundhedskommissionen har holdt 4 møder og behandlet 15 sager. Ifølge reglerne for opbevaring og forhandling af dybfrosne, færdigtilberedte kødretter i kolonialforretninger o. l. godkendtes 10 forretninger hertil.

Sundhedskommissionen har opnået byrådets godkendelse af, at der foranstalttes en udvidet levnedsmiddelkontrol med pølser, andet kødpålæg, fars, salater, flødeskumskager m. v.

I forbindelse med igangsætningen af vejmaterialefabrikken Synopal ved Thisted fremkom der fra beboerne i omegnen klager over nedfald af betydelige mængder kalkholdigt støv fra fabrikkens skorsten. Sundhedskommissionens undersøgelse af sagen var ikke afsluttet ved årets udgang.

Boligtilsynet: Ingen sager.

Nykøbing M. Sundhedsvedtægten er stadfæstet den 2. juli 1927 og er således 34 år gammel og meget forældet. Man har udarbejdet forslag til en ny sundhedsvedtægt. Et tillæg til sundhedsvedtægten ang. mælk og fløde er stadfæstet den 11. juli 1951.

Sundhedskommissionen har holdt 6 møder og behandlet 67 sager, for en stor del vedr. kontrol med levnedsmidler. Den godkendte 8 forretninger til forhandling af dybfrosne kødretter.

Boligtilsynet: Ingen sager.

Landkommunerne. En »Sundhedsvedtægt for landkommunerne på Mors« trådte i kraft i 1951 (stadfæstet den 8. februar 1951) og »Sundhedsvedtægt for landkommunerne i Thisted lægekreds« trådte i kraft i 1952 (stadfæstet den 17. juli 1952). Et tillæg til deres afsnit om mælk og fløde (§§ 35–44 incl.) er af Indenrigsministeriet stadfæstet den 25. august 1955.

Særlige mælkevedtægter findes i Hurup, Vestervig-Agger og Skyum-Hørdum kommuner.

Sundhedskommissionernes virksomhed samt antallet og arten af de sager, som er behandlet, fremgår af tabellerne 11 a og 11 b, som er sammendrag af

sundhedskommissionens skematiske årsberetninger. Af landkommunernes 52 sundhedskommissioner har 36 holdt møder (27) og 10 på anden måde haft sager til behandling. Der var således 6 sundhedskommissioner, der ikke viste livstegn i årets løb. Som helhed tiltog sundhedskommissionernes virksomhed betydeligt i 1962, specielt vedrørende kontrol med mælk og andre levnedsmidler samt i de aktuelle spørgsmål om vandforsyning og spildevandsafløb. 8 læger og 9 dyrlæger er medlem af sundhedskommissionerne, oftest formænd.

Tabel 11 a. **Sundhedskommissionernes virksomhed i 1962**

	By- kommu- ner	Landkommuner	
		m. bymæss. bebyggelse m. over 2000 indbyggere	øvrige
1. Antal kommuner ialt	2	1	51
2. - - uden sundhedsvedtægt			
3. - sundhedskomm., som har holdt møder	2	0	36
4. - - ikke har holdt møder men behandlet sager.		1	9
5. - aktive sundhedskommissioner (3+4)	2	1	45
6. - møder ialt	10	0	89
7. - behandlede sager ialt	75	11	235
8. - sundhedskommissioner, i hvis møder em- bedslægen har deltaget	2	0	18
9. - møder, hvortil embedslægen har været ind- varslet	10	1	25
10. - sundhedsvedtægter stadfæstet før 1934	1		
11. - - - 1934-47			
12. - - - 1948 ell. sen.	1	1	51
13. - komm., som ikke har indsendt beretning	0	0	0

Tabel 11 b. Sager behandlet af sundhedskommissionerne i 1962

Antallet af behandlede sager angående	Bykommuner		Samtlige landkomm. med bymæssig bebyggelse over 2000 indbyggere	
	Thisted	Nykøbing		øvrige
Udryddelse af skadedyr i beboelsesrum m.v.				1
Føde- og plejehjem				1
Skoler, børnehaver m.v.				19
Vandforsyning		5		47
Afløb for spildevand		17	1	20
Levnedsmidler	13	8		22
Mælkekontrol		2		6
Stalde, husdyrhold, møddinger m.v.	1			8
Bagerier, brødudsalg og iskonditorier m.v.		2		7
Fisk, vildt, fjerkræ m.v.		8		3
Restaurationslokaler				31
Boliger			7	
Soverum for medhjælpere og lærlinge				
Logihuse og svendehjem				
Sommerlejre (teltlejre), vandrehjem			1	7
Beboelsesvogne o.l.				
Svømmebassiner, badeanstalter og badestrande				
Sundhedsfarlige virksomheder			1	1
W.C., latriner og pissoirer		4	1	21
Lossepladser				10
Renovationsudførsel				5
Pelsdyrfarme				18
Garager				
Barber- og frisørstuer		1		1
Kirkegårde				
Andre forhold	1	13		4

Drikkevandsforsyning

Thisted vandværk har 11 borer og af forskellig dybde (12–30 m). Middelvandforbruget pr. indbygger pr. døgn var 351 liter (327). I 1937 var det 137 liter.

Da byens drikkevand, som omtalt i tidligere medicinalberetninger, ikke var tilfredsstillende i bakteriologisk henseende, idet man af og til kunne påvise colibakterier, gennemførte sundhedskommissionen i 1957 en række forholdsregler for at sanere forholdene. Siden da er der månedlig taget vandprøver fra samtlige borningsgrupper til bakteriologisk undersøgelse; de har alle vist colifrit vand og ingen eller et fåtal kim. En sag angående vandindvindingsret for vandværket og andre forbrugere i Thisted er endnu ikke afsluttet.

Nykøbing M. vandværk, som fik vandindvindingsret ved landvæsenskommissionskendelse af 10. januar 1952, har 18 ca. 30 m dybe borer i en eng, der i flere af årets måneder omdannes til en sø. Vandet iltes ved elektroblæser og passerer et sand- og koksfilter. Middelvandforbruget pr. indbygger pr. døgn

var 337 liter (345). De månedlige bakteriologiske vandanalyser viste sig alle tilfredsstillende.

Landkommunerne. Der findes 105 vandværker, hvoraf 71 i Thisted lægekreds og 34 på Mors. De anvender alle grundvand og er forsynet med automatisk pumpe og hydrofor undtagen Fjerritslev, Sundby Mors, Hornstrup Mark og Gøttrup vandværker, som har højdebeholdere. Nogle vandværker ilter og filtrerer vandet (Klitmøller, Snedsted, Hurup, Alsted, Ørding, Øster Jølby, Solbjerg og Sundby Mors), medens langt de fleste kan anvende råvandet, som det er. Nogle vandværker blev udvidet med nye borer, og der må lægges vægt på, at det foregår under sundhedskommissionens og embedslægerens hygiejniske kontrol.

Sundhedsvedtægterne påbyder, at vandværkernes vand undersøges bakteriologisk og kemisk mindst 1 gang årligt. De fleste vandprøver er undersøgt i Quists Laboratorium, Aarhus, nogle i Hygiejnisk Instituts laboratorium, København. I nedenstående oversigt er resultaterne af de bakteriologiske analyser opført. Hvor der fra et vandværk foreligger flere analyser, er den dårligste medtaget i tabellens øverste halvdel.

Vandværker i Thisted amts landkommuner.

Oversigt over vandanalyser i 1962

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	Ialt
Antal <i>vandværker</i> ialt	71	34	105
- - undersøgt	64	33	97
Antal vandværker med:			
Kimtal under 100	58	24	82
- mellem 100 og 1000	6	3	9
- over 1000	0	5	5
Coli-aerogenes	3	5	8
Escherichia coli	0	0	0
Antal <i>vandprøver</i> undersøgt	68	35	103
Antal vandprøver med:			
Kimtal under 100	62	26	88
- mellem 100 og 1000	6	3	9
- over 1000	0	5	5
Coli-aerogenes	3	6	9
Escherichia coli	0	0	0

Angående den hygiejniske kontrol med vandværkerne kan bemærkes følgende:

Fra 8 vandværker har embedslægerne ikke modtaget underretning om, at der i årets løb er indsendt vandprøve til laboratorieundersøgelse, men man er bekendt med, at dette er sket i 1963.

Korsvejens vandværk: Der påvistes coli-aerogenes, og henstilling om indsendelse af en ny vandprøve ses ikke at være efterkommet.

Vestvildsund vandværk: Der påvistes høje kimtal og coli-aerogenes, hvilket sikkert skyldtes fejl ved udtagningen af vandprøven, idet en ny prøve kun indeholdt få kim og ingen coli.

Vesløs vandværk: Der påvistes coli-aerogenes irregularis type V. Ny vandprøve forelå ikke ved årets udgang.

Solbjerg vandværk: Der påvistes høje kimtal og coli-aerogenes irregularis type VII. Vandværkets 3 borer var ved at »løbe tørre«, og der udarbejdedes projekt til flytning af pumpehus og ny boring.

Elsø vandværk: Idet 2 vandprøver ikke viste tilfredsstillende resultat, tilrådedes teknisk assistance. Man har senere ansøgt om vandindvindingsret ved landvæsenskommissionsbehandling.

I *Sdr. Draaby* og i *Faarup* oprettedes eller udvidedes vandværker, uden at man havde søgt myndighedernes assistance og godkendelse, hvorfor indberetning måtte ske til politimesteren.

Øster Jølby vandværk: Medens vandet tidligere ofte havde vist sig alvorligt forurenat, var vandprøven i år tilfredsstillende.

Mejeriernes brugsvand

Af amtets 35 landmejerier får 3 vand fra stedets vandværk, medens de øvrige har egne borer eller – sjældnere – brønde. I medfør af sundhedsvedtægten undersøgte prøver af samtlige mejeriers brugsvand på nær 1 mejeri (Doverodde A/M), som der ikke foreligger oplysning fra.

I de få mejerier, hvor vandet fandtes mistænkeligt eller uegnet, har man antaget teknisk assistance til udbedring af forholdene.

Mejerier i Thisted amts landkommuner.

Oversigt over vandanalyser i 1962

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	Ialt
Antal mejerier ialt	26	9	35
- undersøgt	25	9	34
- vandprøver	25	11	36
- mejerier med:			
Kimtal under 100	25	5	30
- mellem 100 og 1000	0	3	3
- over 1000	0	1	1
Coli-aerogenes	0	1	1
Escherichia coli	0	0	0

Brøndene i landkommunerne

har ikke været genstand for systematisk undersøgelse.

På opfordring har embedslægerne ladet undersøge vandprøver fra 8 brønde ved skoler, lejrpladser eller hos private.

Kontrol med næringsmidler

Epidemisk sygelighed er ikke forekommet blandt personalet i virksomheder, der er beskæftiget med fremstilling af distribuering af næringsmidler.

A. Kødkontrol

Ved det offentlige slagtehus i Thisted, som er bortforpagtet til Thisted Andels-Svineslagteri, varetages kødkontrollen af slagteriets dyrlæger. I Nykøbing M. varetages kødkontrollen af dyrlægerne ved Morsø Andelsslagteri, der visse dage om ugen stiller plads til rådighed for byens slagtere og sørger for den nødvendige kølehusplads.

B. Mælkekontrol

Thisted og Nykøbing M.

Vedrørende købstædernes mælkekontrol henvises til oplysningerne i tabel 12 a. Ifølge sundhedsvedtægternes bestemmelser må der i begge byer kun forhandles varmebehandlet konsummælk.

Fra stadsdyrlægernes beretninger – jfr. tabel 12 a – kan iøvrigt anføres:

Stadsdyrlægen i Thisted bemærker, at konsummælkens hygiejniske kvalitet er noget forbedret i 1962, medens fløden må betegnes som hygiejnisk utilfredsstillende. Gentagne driftskontrolprøver viser, at der finder en efterinfektion sted, almindeligvis stammende fra utilstrækkelig rensning af de spande, som fløden opbevares i, indtil aftapningen finder sted.

Stadsdyrlægen i Nykøbing anfører, at den hygiejniske kvalitet af producentmælken var noget bedre end i fjor.

Flaskerensning: I Nykøbing undersøgtes kimtallet i 162 rensede flasker, hvoraf 82 % viste sig helt eller næsten sterile (1960: 92 %). 9 % af flaskerne var nogenlunde rensede, og 9 % indeholdt så mange bakterier, at de måtte betegnes som dårligt rensede. – I Thisted undersøgtes 201 rensede flasker, hvoraf 78 % viste sig helt eller næsten sterile. 14 % af flaskerne var nogenlunde rensede, og 8 % viste sig dårligt rensede.

Tabel 12 a.

Mælkekontrol, byerne.

	Thisted	Nykøbing M.
Antal mejerier	2	2
- mælkeudsalg	9	19
- vogne	8	11
- børnemælksgårde	0	0
Dagligt salg i liter af:		
Varmebehandlet sødmælk	3520	3487
Kærnemælk	510	445
Børnemælk	0	0
<i>Besætningskontrol:</i>		
Antal dyrlægeundersøgte køer månedlig	1814	918
- tilfælde af yverbetændelse	771	260
- - - børtilidelser	7	2
- - - andre sygdomme	26	3
<i>Leverandørmælken:</i>		
Reduktaseprøver under I kl. *) (pct. af udtagne prøver)	14	10
Pos. brucellaantistofreaktion (- - -)	0	0
- - - (- - unders. besætn.)		
<i>Handelsmælken:</i>		
Over 25000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)		
pasteuriseret mælk	23	42
lav - -	21	13
stassaniseret -		
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)		
pasteuriseret mælk	18	42
lav - -	17	1
stassaniseret -		
Fosfatasepositive prøver (pct. af udtagne prøver)	2	0
<i>Spiseis:</i>		
Over 100.000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)		
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)		

*) I klasse = affarvningstid mindst 4½ time.

Landkommunerne

Af disse har *Hurup, Vestervig-Agger og Skyum-Hørdum kommuner* en mælkevedtægt i lighed med købstæderne, ifølge hvilken konsummælksbesætningerne dyrlægekontrolleres månedlig, og konsummælk og -fløde underkastes regelmæssig laboratoriekontrol. Resultaterne findes opført i tabel 12 b.

Tabel 12 b.

Mælkekontrol i 3 landkommuner.

	Hurup	Vestervig- Agger	Skyum- Hørdum
Antal mejerier	1	1	1
- mælkeudsalg	3	1	2
- vogne	3	2	2
- børnemælksgårde	0	0	0
Dagligt salg i liter af:			
varmebehandlet sødmælk	900	466	350
kørnemælk	100	54	30
børnemælk	0	0	0
<i>Besætningskontrol:</i>			
Antal dyrlægeundersøgte køer månedlig	160	104	51
- tilfælde af yverbetændelse	32	30	14
- - - børtilidelser	14	1	1
- - - andre sygdomme	6	1	2
<i>Leverandørmælken:</i>			
Reduktaseprøver under I kl. (pct. af udtagne prøver)	0	25	0
Pos. brucellaantistofreaktion (- - -)	0	0	0
- - - (- - unders. besætn.)			
<i>Handelsmælken:</i>			
Over 25000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)			
pasteuriseret mælk	50	80*)	30
lav - -			
stassaniseret -			
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)			
pasteuriseret mælk	40	0	35
lav - -			
stassaniseret -			
Fosfatasepositive prøver (pct. af udtagne prøver)	0	0	0
<i>Spiseis:</i>			
Over 100.000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)			
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)			

*) Den kontrollerende dyrlæge bemærker, at de høje kimtal viste sig at skyldes et meget stort antal termoresistente bakterier i yverne hos 2 køer, som måtte sættes ud af leverance.

For de øvrige landkommuner gælder sundhedsvedtægtens almindelige bestemmelser i afsnittet om mælkekontrol §§ 35-48. I medfør heraf er der siden 1956 gennemført månedlig laboratoriekontrol med samtlige mejeriers konsummælk og -fløde, hvoraf prøver indsendes til stadsdyrlægernes laboratorier i Thisted og Nykøbing M. I 1959 meddelte veterinærinspektør K. Leth Jørgensen og amtslæge L. Folke de foreløbige resultater heraf i en artikel »Om kvaliteten af konsummælk fra landmejerier« i tidsskriftet »Sundhedsplejen«. Stadsdyr-

lægerne og embedslægerne udsendte i 1960 et hæfte til mejerierne og sundhedskommissionerne indeholdende laboratoriekontrollens tal for hvert enkelt mejeri. Det har vist sig, at konsummælkens og -flødens hygiejniske standard som helhed er bedret en del gennem årene, samtidig med at den for nogle af mejeriernes vedkommende endnu lader en del tilbage at ønske.

I forståelse med Thisted Amts Mejeriforening og i samarbejde med sognerådsforeningerne udarbejdedes forslag til en ny sundhedsvedtægt for sognekommunerne, hvoraf de fleste har vedtaget at indføre mælkekontrol med regulativ angående dyrlægekontrol m. v. af konsummælk-besætningerne.

C. Diverse

I købstæderne har stadsdyrlægerne sammen med politiet foretaget mindst 4 eftersyn årligt af mælkeudsalg, slagter- og viktualieforretninger. Der er givet en del mundtlige pålæg om bedre installationer, vedligeholdelse og renlighed. I landkommunerne i Thisted politikreds efterses levnedsmiddelforretninger og restaurationskøkkener jævnligt af politiet, som i årets løb har foretaget 303 sådanne eftersyn. Såvidt det er oplyst, foretages tilsvarende, rutinemæssige eftersyn ikke i landkommunerne på Mors eller i Hurup politikreds.

Kontrol med østers. Som omtalt i tidligere beretninger påbegyndtes i 1947 forsøg med kloring af det vand, som fra Klosterfjorden ved Nykøbing M. ledes ind i »Limfjords-Østers Kompagniet«s opbevaringsbassiner. Man tilsætter luftformig klor i en koncentration på 3 mg %, hvilket som regel er tilstrækkeligt. De i årets løb tagne 26 sæt vandprøver fra 6 bestemte steder i bassinerne viste sig tilfredsstillende, men i et af sættene var kloringseffekten dog ikke helt tilstrækkelig. Østerskompagniets arbejdere undersøges af kredslægen og kontrolleres i særdeleshed med henblik på smitsomme tarmsygdomme (tyfus, paratyfus m. v.), der ikke er forekommet i beretningsåret. Fra virksomhedens hoveddepot i København undersøges prøver af østers bakteriologisk af Statens Seruminstitut.

Bolighygiejne, gader, anlæg m. v.

I *Thisted* opførtes 54 nye huse og indrettedes 64 nye lejligheder (1961: 57, 1960: 90, 1959: 116. I tiåret 1949–58 var antallet af nye lejligheder gennemsnitlig 26). 12 huse med 36 lejligheder blev nedrevet. Siden 1939, hvor indbyggerantallet er steget med knap 1000, medens antallet af nye lejligheder er steget med ca. 800, er boligstandarden forbedret meget betydeligt. Der er dog stadig mange gamle og dårlige huse og behov for nye lejligheder og huse. Den kommunale husvildeforsorg og -statistisk ophørte for nogle år siden.

I *Nykøbing M.* opførtes 54 nye huse med 83 lejligheder (1961: 86, 1960: 65, 1959: 63, og i årene 1951–58 gennemsnitlig 41). Der nedlagdes 10 lejligheder. Der er stadig mange dårlige og overbefolkede huse i den gamle del af byen og mange lejligheder uden entré, uden spisekammer og i det hele taget med yderst primitive køkkenforhold. Under kommunens boligforsorg var 17 familier med

42 voksne og 64 børn. Boligtilsynet, der iøvrigt ikke har haft sager til behandling i 1962, begyndte for et par år siden at klassificere byens boligmasse, men er ophørt dermed, idet man fra kommunens side ikke ser sig i stand til at foretage nogen sanering af de gamle bydele foreløbig.

Begge byer har velindrettede, offentlige legepladser, og i Nykøbing findes en mindre legegade.

I *landkommuner* og specielt i stationsbyerne bygges der ret livligt, og der er her ingen egentlig boligmangel. Men mange gamle huse på landet er dårligt byggede og meget fugtige, hvorfor sundhedskommissionerne jævnligt må tage stilling til, om de kan gøres beboelige uden sundhedsfare eller ikke.

Der opførtes mange sommerhuse, dels spredt beliggende, men særlig samlet på arealer i medfør af kommunernes fredningsplaner og efter sundhedsmyndighedernes godkendelse. Behovet har været særlig stort ved vestkysten, hvor sundhedskommissionerne specielt får med spørgsmålet om vandforsyning og bortledning af spildevandet at gøre.

6 landkommuner udøver selv bygningsmyndigheden, medens 8 har fået udsættelse med landsbyggeloovens gennemførelse til den 1. april 1964. I de øvrige 38 landkommuner udøves bygningsmyndigheden af amtsrådets efter indstilling af dets bygningsråd.

Idræt, friluftsliv og badning

Indretningen af Thisted Idrætsskoles stadion nærmer sig sin afslutning efter at have stået på i mange år. I *Nykøbing* findes et udmærket stadion. – Byens badestrand på Ørodde – kun 1 km fra byens centrum – er Limfjordens bedste badestrand, veludstyret med kabiner, toiletter og affaldskasser. Badevandets bakteriologiske forhold har vist sig tilfredsstillende. Her og på Refshammer findes byens to kommunale lejrpladser. Desuden findes ved stadion en særdeles velindrettet, privat lejrplads.

Thisted kommunale søbad er velindrettet, men vandet forurenes ofte slemt, særlig fra kloakudløbene i havnen og øst for den, hvor der ikke er rensningsanlæg. De i sommerens løb udtagne prøver af badevandet gav dog ikke anledning til at nedlægge forbud mod badning.

Ingen af byerne har en offentlig varmtvandsbadeanstalt.

I landkommunerne er der idrætspladser i alle sogne, som regel nær ved skolerne.

Lejrpladser. Ved Præstbo midt på Mors samt på Hanstholm anlagdes i Ræhr og Febbersted 3 mindre lejrpladser med sanitære installationer efter sundhedskommissionens og embedslægens anvisninger. Ved årets udgang fandtes ialt 18 lejrpladser, som havde godt besøg trods sommerens lunefulde vejr.

Ulemper forårsaget af lugt, røg, støv, støj o. l.

Fiskemelsfabrikken i Amtoft blev udvidet med arbejdstilsynets og sundhedskommissionens godkendelse og gav kun anledning til moderate lugtgener.

En nyopført fabrik 1 km øst for Thisted toges i brug til fremstilling af vej materialet Synopal, som for en væsentlig del består af kalk og sand. Der fremkom hurtigt klager fra beboerne i nærheden over nedfald af støv fra fabrikkens skorsten. Ulemperne var i perioder ret betydelige, og sundhedskommissionen forlangte foretaget en røganalyse i samarbejde med Dansk Kedelforenings Laboratorium. Fra fabrikkens side anførtes det, at en del af generne skyldtes vanskeligheder under indarbejdningen af dens drift.

Et korn tørringsanlæg i udkanten af Nykøbing M. fremkaldte en så skarp, hvinende støj, at sundhedskommissionen måtte skride ind.

Kloakering

Thisted. To af byens kloaker har udløb i havnen, hvor vandet på dage med stillestående vand eller svag sydøstlig vind er stærkt forurenset. Man har planer om omlægning af kloaksystemet og er i gang med opfyldning af et areal øst for havnen, hvor et rensningsanlæg vil kunne placeres.

Nykøbing M. Byens største kloak, som modtager afløb fra de to trediedele af byen, munder ud 1½ km nordøst for byens badestrand ved det såkaldte »Epidemihus« efter at have passeret et mekanisk rensningsanlæg. Byens øvrige kloaker er også forsynet med rensningsanlæg, som dog gennemgående er for småt dimensionerede og lidet effektive. Et projekteret mekanisk og biologisk rensningsanlæg for kloakerne i den sydvestlige del af byen vil efter beregningen være færdigt om 1–2 år.

Landkommunerne. I Karby på Mors påbegyndtes en større kloakering med mekanisk og biologisk rensningsanlæg. Omlægning af kloaksystemerne fandt sted i Bedsted, Nors og Hundborg. I adskillige kommuner er kloakanlæg under projektering.

I Thisted amt findes 25 kloakrensningsanlæg, hvoraf 3 med biologisk filter, som står under Landbrugsministeriets kontrol 2 gange årligt. Der udtages prøver af deres tilløb og afløb hver halve time en dag igennem, og embedslægerne fører tilsyn hermed og bemærker forureningsgraden af det modtagende vandløb. I nogle tilfælde viste sig herved, at rensningsanlæggene ikke bliver passet godt nok.

Dag- og natrenovation

Thisted. Natrenovation ophævedes for en del år siden, idet W. C.-installation blev obligatorisk. Ved årets udgang var der 3.367 W. C.-sæder i byen.

Dagrenovationen formales i et Dano-konverteringsanlæg, som toges i brug i 1949. I byen findes 2.406 skarnkasser af standardstørrelse. De tømmes ugentlig, idet de ved kommunens foranstaltning køres til Dano-anlægget med låg på og her udskiftes med kasser, som er spulet rene.

Nykøbing M. Dagrenovationen tømmes i lukket vogn, hvori indholdet knuses, formales og køres til byens losseplads. Anvendelse af latrinstønder blev forbudt, og natrenovationskørslen ophørte i 1958.

Mange *landkommuner* har i årets løb indført papirsække til dagrenovation. Men lossepladserne giver ofte problemer og især bortskaffelsen af nutidens uhyre mængder af papir og anden emballage. Ligesom andetsteds i landet er tanken om anskaffelse af forbrændingsanlæg ved at dukke op. Den lader sig dog næppe realisere, med mindre nogle kommuner kan blive enige om at løse opgaven i fællesskab.

Destruktionsanstalter

Ingen ændringer eller nyanlæg i årets løb.

Kødfoderfabrikken i Vildsund leder sit spildevand urensset ud i Limfjorden, – et forhold, som trænger til at ændres.

Begravelsesvæsen

Der er ikke anlagt nye kirkegårde eller foretaget udvidelser i år.

Krematorier findes ikke i Thisted amt.

VII. Lovgivning vedrørende medicinalpersoner m.m.

Læger og andre medicinalpersoner

På Centralsygehuset behandlede man en mand, som forud havde søgt behandling hos »den kloge mand« i Hørdum for ledscred i en skulder. Resultatet blev en stor blodsamling og betydelig stivhed i skulderen, således at den pågældende efter lang tids sygemelding måtte søge revalideringscentret med henblik på erhvervsskifte.

Apotekervæsen

Intet at bemærke.

Forhandling af svangerskabsforebyggende midler

Intet at bemærke.

Tabel 14.

VIII. Embedslægernes virksomhed

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	1962 ialt	1961 ialt
A. Antal embedsmæssige eftersyn og møder m.m.				
Eftersyn af institutioner, virksomheder og alm. sundhedsmæssige forhold	112	76	188	172
Eftersyn i anl. af epidemiske sygdomme	0	0	0	0
Sundhedskommissionsmøder	15	19	34	13
Landvæsenskommissionsmøder	4	2	6	6
Jordemoderkonferencer	2	1	3	3
Sundhedsplejerskekonferencer	1		1	1
Skolelægekonferencer	1		1	3
Andre møder og foredrag	41	3	44	24
B. Retslig virksomhed.				
1) Arrestlægevirksomhed:				
Antal arresthuse	1	1	2	2
- besøg ialt	50	16	66	69
- alm. lægeundersøgelse af nyindsatte fanger	57	15	72	68
2) Anden retslig virksomhed:				
Antal lovmæssige (medicolegale) ligsyn	31	11	44	42
- " " " obduktioner	3	0	3	2
- Undersøgelser af personers sindstilstand	6	3	9	5
- andre retsmedicinske undersøgelser ..	5	3	8	7
- erklæringer ang. børns avlingstid	21	7	28	29

I tilslutning til de skematiske oplysninger i tabel 14 kan oplyses, at amtslægen sammen med den farmaceutiske visitator har eftersat samtlige apoteker og som helhed fundet forholdene tilfredsstillende.

I arresten i Thisted var 9 fanger under lægebehandling.

I arresten i Nykøbing M. var 6 fanger under lægebehandling.

Ved de ifølge fængselsvæsenets cirkulære af 28. marts 1952 anordnede almindelige lægeundersøgelser af nyindsatte fanger er der i 1962 ikke gjort særlige iagttagelser angående deres helbredstilstand.

De hygiejniske forhold er i begge arresthuse tilfredsstillende, og epidemiske eller veneriske sygdomme er ikke forekommet.

ARSBERETNING

FOR

THISTED AMTS TUBERKULOSESTATIONER

VED

GEORG BINDSLEV
overlæge, dr. med.

MOGENS HOLM
ass. overlæge

CENTRAL

Tuberkulosestationen, Skive Sygehus; telefon: Skive 1717, lokal 298.
Lægerne træffes på telefon Skive 1717, lokal 297.

NYKØBING MORS

Sygehuset; stationens telefon: Nykøbing 1231, lokal 230.
Konsultation: hver fredag kl. 10-12,
1. og 3. torsdag i hver måned, kl. 15-16¹/₂.
Eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m.v.:
hver mandag kl. 17-18.
Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Nykøbing 810 eller 1231, lokal 230.

VESTERVIG

Sygehuset.
Konsultation: 1. torsdag i hver måned, kl. 10-11.
Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Nykøbing 810.

THISTED

Sygehuset; stationens telefon: Thisted 448.
Konsultation: hver mandag kl. 10¹/₂-12¹/₂,
hver onsdag kl. 15-16.
Eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m.v.:
hver fredag kl. 16-17.
Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Thisted 879.

FJERRITSLEV

Sygehuset.
Konsultation: 4. tirsdag i hver måned, kl. 10-11.
Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Thisted 879 eller 448.

Tuberkulosestationerne er lukkede: søn- og helligdage
grundlovsdag efter kl. 12
juleaftensdag
mellem jul og nytår

Bestyrelsens formand: amtmænd *F. Martensen-Larsen, Thisted*.
Leder: overlæge, dr. med. *Georg Bindslev*.
Ass. overlæge: *Mogens Holm*.
Reservelæge: *Lilian Frederiksen* (til 31. oktober 1962).
Reservelæge: *Ole Gowertz Rasmussen* (fra 1. december 1962).
Regnskabsfører: amtsfuldmægtig *Nissen*, amtskontoret, Thisted.
Sygeplejerske frk. *Sinne Hansen*, Thisted, telefon 879.
Sygeplejerske frk. *Anna Nielsen*, Nykøbing, telefon 810.

Stationsarbejdet omfatter Thisted amtslægekreds, herunder købstæderne Nykøbing Mors og Thisted, med et samlet indbyggerantal på 84306. Der holdes faste konsultationer i *Nykøbing, Vestervig, Thisted og Fjerritslev*.

Samlet antal fastavterede lægekonsultationsdage	Nykøbing	Stationen i Vestervig	Thisted	Fjerritslev	Hele amtet
	72	12	99	11	194

Det samlede antal konsultationer i 1962 var 20915.

Konsultationerne fordeles sig på de 4 distrikter og for hele amtet som vist i følgende tabeller.

		Antal konsultationer				Årsge- nemsnit	Årsge- nemsnit
Tuberkulose- stationen i		1962	1961	1960	1959	1954—58	1949—53
Nykøbing	Land	1343	1830	1790	1426	1383	1312
	by	1423	1715	1676	1516	1075	1375
	rutine-us. .	3237	3493	4032	2355	2971	1833
	Ialt:	5993	7038	7498	5297	5429	4520
Vestervig	Land	395	439	344	251	334	216
	rutine-us. .	340	451	549	154	241	51
	Ialt:	735	890	893	405	576	267*
Thisted	Land	3931	4235	4538	4113	2375	3517
	by	3151	3496	1152	1416	1152	1659
	rutine-us. .	6412	6243	5182	6397	3893	3080
	Ialt:	13494	13974	10872	11926	7420	8256
Fjerritslev	Land	190	124	192	252	198	85
	rutine-us. .	503	457	58	164	104	57
	Ialt:	693	581	250	416	302	142*
Tilsammen Thisted amt	Land	5859	6628	6864	6042	4291	4890
	by	4574	5211	2828	2932	2227	3034
	rutine-us. .	10482	10644	9821	9070	7209	4934
	Ialt:	20915	22483	19513	18044	13727	12858**

*) kun 1953, sept.-dec.
**) uden folkeundersøgelserne

I følgende oversigt indgår en og samme person kun én gang i kalenderårets løb.

Antal undersøgte personer

	by	land	ialt
Børn (under 15 år)	1660	2177	3837
Mænd, 15 år eller over	1954	1741	3695
Kvinder, 15 år eller over	1318	1537	2855
Ialt:	4932	5455	10387

Foranledningen til undersøgelsen af de 6550 voxne:

	by	land	ialt
Tidligere konstateret tub. sygdom	61	179	240
symptomer	361	520	881
tuberkuløst milieu	108	276	384
obligatorisk undersøgelse (rutine-us.)	2652	2179	4831
andre forhold	90	124	214

I 1962 er der fundet 16 tilfælde af anmeldelsespligtig tuberkulose i åndedrætsorganerne, heraf 15 nye tilfælde og 1 recidiv:

	Nye tilfælde			Recidiver		
	by	land	ialt	by	land	ialt
Børn (under 15 år)	0	1	1	0	0	0
Mænd, 15 år eller over	2	4	6	1	0	1
Kvinder, 15 år eller over ..	5	3	8	1	0	1
Ialt:	7	8	15	1	0	1

De 15 nye tilfælde fordeler sig med
14 lungetuberkulose
1 pleuritis.

Fordeles de 14 nye aktive tilfælde af lungetuberkulose efter de forhold, der har givet anledning til undersøgelsen, fås følgende skema

	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
Symptomer	11	5	6	4	13	5	11	6	7	17	18	11	20	25
tuberkuløst milieu	2	7	1	2	1	1	1	0	0	2	7	2	10	11
folkeundersøgelsen 1950	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	25	—
folkeundersøgelsen 1953	0	1	0	0	0	0	0	0	5	2	—	—	—	—
anden rutineundersøgelse	0	0	2	1	0	1	0	0	2	1	1	1	1	1
anden tub. el. tidl. tub.	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4	4
anden årsag	1	2	3	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0

Tabellen viser, at de fleste af de nye tilfælde af lungetuberkulose er fundet ved undersøgelse af patienter, der henvises af de praktiserende læger på grund af symptoner; man må derfor fremdeles indskærpe nødvendigheden af undersøgelse, hvis der er selv de ringeste symptoner, der kan tyde på tuberkulose. Det må dog fremhæves, at rækkeundersøgelser og begrænsede folketuberkulose-

undersøgelser også i fremtiden har sin store betydning, når målet er at få tuberkulosen praktisk talt udryddet.

5 af de 14 nye tilfælde var konstateret andetsteds (på hospitalsafdelinger etc.).

Der er i det forløbne år konstateret nogle tuberkulosestilfælde hos *diabetes-patienter* og hos *patienter under steroidbehandling*. Disse 2 grupper af patienter ønskes henvist til halvårlig kontrol. Det samme gælder patienter som lider af *ulcus ventriculi*, eller hos hvem der for denne lidelse er foretaget *ventrikel-resection*.

Årligt fund af nye tilfælde af lungetuberkulose, 1949-62:

	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
+ TB i expectorat	7	7	9	5	12	4	8	5	6	14	18	10	29	23
+ TB i ventrikelskyllevand ..	3	3	0	1	2	4	4	1	7	8	7	3	21	12
lukket aktiv lungetuberkulose .	4	6	4	1	1	1	0	0	2	0	1	5	10	6
Ialt:	14	16	13	7	15	9	12	6	15	22	26	18	60	41

I 1962 er desuden fundet 4 nye tilfælde (og 1 recidiv) af tuberkulose uden for åndedrætsorganerne, alle konstateret andetsteds (på hospitalsafdelinger etc.). Tilfældene er medregnet i efterfølgende oversigt.

Andre lidelser hos de undersøgte

2 abscessus pulmonis	2 lymphomata hilorum
2 adenitis hilorum	1 metastases ad pulm.
1 adenitis universalis	2 morbus cordis
1 adipositas	1 neoplasma malignum pulmonis inoperabilis
2 anæmia	1 neoplasma malignum pulmonis primarium
2 astma bronchiale	1 neoplasma mammae, seqv.
1 BOECKs sarcoid	1 osteomyelitis tub.
4 bronchiectasia	6 pleuritis seqv.
4 bronchitis acuta	2 pleuritis exsudativa
3 bronchitis chronica	1 pleuropneumonia
3 bronchopneumonia	5 pneumonia
1 calculus renis	10 pneumoniærest
1 cystis pulmonis	3 pneumonokoniosis (silicosis)
22 diabetes mellitus	4 pneumothorax spontaneus
2 ectasia aortae	2 polyarthroitis chronica
3 ectasia cordis	1 relaxatio diaphragmatica
3 emphysema pulmonum	1 spondylitis tub. seqv.
1 encephalitis seqv.	33 tub. pulm., vetus
5 erythema nodosum	1 tub. pulm. antea
2 fibrosis pulmonum	1 tub. pulm. fibrocavernosa, vetus
1 hydrothoracis seqv.	1 tub. pulm. fibrocavernosa inactiva
1 hydrothorax	1 tub. meningeorum
20 infiltratio pulmonis	3 tub. renis
2 infiltratio pulmonis, seqv.	2 tub. renis, seqv.
1 intumescencia dorsi	2 tumor mediastini
1 intumescencia intrathoracalis	1 tumor pulmonis
1 intumescencia mediastini	1 ulcus ventriculi
1 lobus venae azygotis	

I de følgende 2 tabeller gives en oversigt over tuberkulosen i Thisted amt.

Tuberkuloseregister for Thisted amt

	Tub. pulm.	Anden tub.	Ialt
Patienter overført fra 1961	100	24	124
Tilgået tuberkuloseregistret i 1962 (incl. recidiver) ..	2	1	3
Patienter, hvis sygdom er konstateret i 1962	14	5	19
Patienter, som er tilflyttet i 1962	0	0	0
Patienter, som tidligere er registreret som tub. pulm., nu registreret som anden tuberkulose	0	0	0
Patienter, som tidligere er registreret som anden tuber- kulose, nu registreret som tub. pulm.	0	0	0
Ialt indgået i tuberkuloseregistret	116	30	146
Udgået af tuberkuloseregistret ved årets udgang:			
Helbredt	15	4	19
Fraflyttet	0	0	0
Døde af tuberkulose	3	1	4
Døde af anden årsag	3	0	3
Ialt udgået af tuberkuloseregistret	21	5	26
Overført til 1963	95	25	120

De 7 patienter (6 med tub. pulm. og 1 med extrapulmonal tuberkulose), som døde i 1962, havde stationerne forinden kendskab til. Dette i modsætning til de foregående år, hvor tuberkulosestationerne for flere patienters vedkommende først fik besked gennem dødsanmeldelsen, hvilket forhold må indskærpe nødvendigheden af henvisning til undersøgelse på tuberkulosestation, hvis der er selv de ringeste symptoner, der kan tyde på tuberkulose. Tidlig diagnose har også i høj grad betydning derved, at den muliggør hurtig og grundig undersøgelse af den syges milieu, hvorved atter nye tilfælde vil kunne findes. (Af de 14 nye tilfælde af lungetuberkulose i 1962 fandtes de 2 ved milieu-undersøgelse).

Oversigt over tuberkulosepatienter i Thisted amt 31. december 1962

1. Lungetuberkulose, + TB i 1962:					
	Mænd	Kvinder	Drenge	Piger	Ialt
Expectorant + TB	6	5	0	0	11
Ventrikelskyllevand + TB	4	1	1	0	6
Tilsammen..	10	6	1	0	17
2. Lungetuberkulose, tidligere + TB:					
Sidst bacillær i 1961	6	5	2	0	13
Sidst bacillær i 1960	1	5	0	0	6
Sidst bacillær i 1959	5	5	0	0	10
TB påvist før 1959	18	16	0	0	34
Tilsammen..	30	31	2	0	63
3. Lungetuberkulose, TB aldrig påvist:					
Aktiv i 1962	4	2	2	0	8
Aktiv i 1961	0	1	1	2	4
Aktiv i 1960	2	1	0	0	3
Tilsammen..	6	4	3	2	15
Lungetuberkulose ialt..	46	41	6	2	95
4. Anden tuberkulose:					
Pleuritis serosa primaria	2	1	0	0	3
Andre tub. sygdomme	6	16	0	0	22
Tilsammen..	8	17	0	0	25
Tuberkulosepatienter ialt..	54	58	6	2	120

Det fremgår af tabellen, at tuberkulosestationerne i 1962 har fået forbindelse med 25 af de patienter, der i Thisted amt er lidende af extrapulmonal tuberkulose; det er omtrent samme antal som i det foregående år, men de 25 repræsenterer sandsynligvis ikke det virkeligt eksisterende antal. I denne forbindelse erindres de praktiserende læger og sygehusene om den pligt, de siden 1. januar 1951*) har til at anmelde ikke alene tilfælde af lungetuberkulose, men også alle andre tilfælde af tuberkulose, såsnart de er konstateret, til amtets central-tuberkulosestation, Skive.

Følgende tabel viser en opgørelse pr. 100000 indbyggere:

Åbne tilfælde af lungetub.	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
(exp. + TB)	13	18	19	15	27	20	32	20	29	40	50	51	62	58
Døde af lungetuberkulose	4	1	0	0	1	2	1	2	3,5	8	3,5	13	7	19

*) Jfr. Sundhedsstyrelsens »Cirkulære til landets læger vedrørende anmeldelse af tuberkulose« af 19. december 50. I cirkulæret bemærkes, at praktiserende læger, der stiller diagnosen tuberkulose, fritages for at udfylde anmeldelsesblanketten, såfremt patienten strax henvises til nærmere undersøgelse og behandling på tuberkulosestationen, specialafdeling eller hos speciallæge. — Fra 1. jan. 57 benyttes i stedet for den hidtil anvendte blanket et anmeldelseskort, formular 4202.

De bacillære tilfælde i amtet er muligt såvidt alle typebestemt. Tuberkulosestationerne har kendskab til 7 patienter med *bovin* infektion, deraf ingen nykonstateret i 1962.

Af de 15 nye tilfælde af tuberkulose i åndedrætsorganerne i 1962 er ingen fraflyttet amtet. Tilfældene fordeles i husstande som følger: 3 af de 15 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 12 husstande med ialt 39 medlemmer, hvoraf 39 er blevet undersøgt, d. v. s. 100 %.

Af de 4 nye tilfælde af tuberkulose uden for åndedrætsorganerne i 1962 er ingen fraflyttet amtet. Tilfældene fordeles i husstande som følger: 1 af de 4 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 3 husstande med ialt 10 medlemmer, hvoraf 10 er blevet undersøgt, d. v. s. 100 %.

Oversigt over arbejdet på stationerne i 1962

	Til sammenligning anføres tallene fra de foregående år				Årsgennemsnit 1954-58	Årsgennemsnit 1949-53
	1962	1961	1960	1959		
Røntgengennemlysninger	7236	6288	5508	5562	5679	6303
Skærbilledfotograferinger	6776	8136	8114	7649	4070	1555*)
Røntgenfotograferinger	384	526	542	830	754	1073
Tomograferinger	13	25	24	10	12	13
Expektoratundersøgelser	410	443	320	308	313	355
Ventrikelskyllevandsundersøg. ..	35	91	166	149	199	157
BCG-vaccinationer	323	559	806	403	268***)	971**)
Gennemlysninger pr. 10000 indb.	858	742	647	653	658	728
Røntgenfoto pr. 10000 indbyggere	46	62	64	97	88	124

*) uden folkeundersøgelserne.

***) Desuden i samarbejde med skolelæge Westh og Statens Serum-institut vaccination af skolebørn.

****) Desuden i samarbejde med Statens Seruminstitut vaccination af en del skolebørn.

Med hensyn til BCG-vaccinationerne henstiller man til de praktiserende læger at foretage BCG-vaccination i tilslutning til »børneundersøgelserne«.

De henviste patienters læger har fået meddelelse om resultatet af alle undersøgelser, og følgende forholdsregler er blevet anbefalet:

8 patienter: indlæggelse på hospital
51 - : indlæggelse på Skive sygehus, afd. I.
0 - : indlæggelse på børnesanatorium

Sygeplejerskerne har foruden selve stationsarbejdet udført et betydeligt arbejde ude i amtet blandt tuberkuloseramte familier og i familier under observation for tuberkulose.

Der er aflagt 1167 hjemmebesøg, med 3561 konsultationer.

Der er foranlediget desinfektion i 1 hjem. Stationerne har udlånt 0 desinfektionssæt og har udleveret 18 liter sapoformol.

Til slut vil tuberkulosestationerne rette en tak til de praktiserende læger for godt samarbejde. Det er ikke mindst lægernes henvisning af patienter med de mindste mistænkelige symptomer, der giver os mulighed for at finde frem til tilfælde med begyndende lungetuberkulose.

UDGIVELSEN BEKOSTET AF THISTED AMTSRÅD